

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^E JAARGANG

WOENSDAG 19 MEI 1937

No. 1116

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	366
DE INTERNATIONALE SUIKERCONVENTIE door Prof. J. van Gelderen	368
Het zevende jaarverslag van de B.I.B. door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	374
Het voorontwerp Landbouwordeningswet 1937 door Ir. M. B. Smits	377
De techniek van den strijd om vrijeren handel door Dr. W. L. Valk	379
Wetenschap breekt monopolies door Mr. O. Leyendekkers	380
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De vooruitzichten van het Fransche economische leven in het teeken van de „pauze" door Dr. H. Weichmann	382
INGEZONDEN STUKKEN:	
Twee curatoren in één faillissement door Mr. A. Blom met naschrift door Mr. F. J. Brevet	384
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	386—387
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	385, 388

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Nog steeds is de Gulden internationaal gevraagd en moet bij tusschenpoozen het Egalisatiefonds ingrijpen om stijging van onze valuta te voorkomen. Ook in het begin van deze week werd de aankoopkoers van den Dollar nog verder verlaagd. Tegen het einde der week vond echter in verband met den wensch om nog vóór Pinksteren open staande posities af te wikkel en een indekken van Dollars op groote schaal plaats, zoodat de Dollar hier sprongsgewijze tot 1.82³/₁₆ optrok. Reeds zeer spoedig trad echter een reactie in en momenteel is de Dollarkoers alweer tot 1.81⁷/₁₆ teruggelopen. Het is moeilijk te zeggen welke reële betekenis de successieve, aankoopkoersverlagingen van den laatsten tijd hebben. Alles bij elkaar zijn deze verlagingen nog aanmerkelijk geringer dan vroeger de fluctuaties van den koers onder den gouden standaard uitmaakten. Op zichzelf is het logisch om, nu de gouden standaard niet meer functionneert, toch de koersschommeling die zich onder de werking daarvan zou voordoen, te doen plaats vinden. Eenige werkelijke invloed op de verhouding van vraag en aanbod zal daarvan echter nauwelijks uitgaan, eerder zal misschien de vraag naar Guldens gestimuleerd worden in verband met de kans op verdere koersstijging. Toch vraagt men zich af waarom thans deze politiek van verlaging wordt toegepast en waarop men wil aansturen. Toen den eersten keer de Dollarkoers omlaag ging, was dat op een moment dat internationaal de Dollar flauw lag in verband met verkoopen van Amerikaansche fondsen. De laatste verlagingen echter werden doorgevoerd toen de Dollar niet sterk aangeboden was, maar de Gulden algemeen gevraagd. Die vraag op zichzelf is geen aanleiding om den Dollarkoers te verlagen, tenzij men van meening is, dat de depreciatie van den Gulden geleidelijk moet worden gereduceerd. En dan is de betekenis van deze politiek natuurlijk veel verder strekkend dan uit de huidige incidenteele en kleine koersfluctuatie spreekt.

De geldmarkt is onder den druk van de laatste goudaankopen van de centrale bank nog ruimer geworden en de saldi van anderen hebben een nieuwe recordhoogte bereikt ondanks het feit, dat ook het saldo van de schatkist weer is gestegen. Steeds meer wordt voor het bankwezen de geldovertloed een probleem, dat des te moeilijker op te lossen is, omdat het geen nationaal verschijnsel is. Geen enkele afdeeling van de geldmarkt vertoont eenige beweging.

Ook de beleggingsmarkt geeft nog niet veel verandering te zien, de steeds ruimere geldmarkt heeft nog weinig invloed. De vooruitzichten terzake van het kapitaalrenteverloop op langen termijn worden nog steeds als onzeker beschouwd.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN OVER 1936.

Administratieve zaken.

Samenstelling van de Commissie.

Daar de Duitse Regeering den 14en November 1936 verklaard heeft, dat de volmachten der tegenwoordige Duitse Gedelegeerden vervallen waren, was de samenstelling der Commissie aan het einde van het jaar 1936 als volgt:

Voorzitter: de Heer Jean Gout.

Commissarissen:

Duitsland: .....

België: de Heeren de Ruelle, Woestijn.

Frankrijk: de Heeren Albert Mahieu, Silvain Dreyfus, Basdevant, Herrenschnidt.

Engeland: de Heer Keane.

Italië: de Heeren Graaf Martin-Franklin, Sinigaglia.

Nederland: de Heeren Kröller, Schlingemann, Telders.

Zwitserland: de Heeren Herold, J. Vallotton.

Het Secretariaat was aan het eind van 1936 als volgt samengesteld:

Secretaris-Generaal: de Heer Hostie (Belg).

Adj. Secretaris-Generaal: de Heer Changuéraud Hartmann (Franschman).

Lid van het Secretariaat: de Heer de l'Espinasse (Nederlander).

Secretaris-Archivaris: de Heer Walther (Zwitsers).

De inspecteurs voor de scheepvaart zijn:

voor het Zwitsersche district: de Heer Moor, „Kantonsingenieur“ te Bazel;

voor het district IA, Zwitsersche grens tot den mond van de Lauter: de Heer Callet, „Ingénieur des Ponts et Chaussées“ te Straatsburg;

voor het district IB, rechteroever km 182.070 Badensche telling (tegenover den mond van de Lauter) tot de Badensch-Hessische grens: de Heer Baer, „Oberregierungsbaurat“ te Mannheim;

voor het district II, linkeroever: van den mond van de Lauter tot dien van de Nahe; rechteroever: van de Badensch-Hessische grens tot km 27.4 Pruisische telling, beneden Rüdeshelm: de Heer Häusel, „Oberbaurat“, te Mainz;

voor het district III, van den mond van de Nahe tot de Duitisch-Nederlandsche grens: de Heer Gelinsky, „Oberregierungs- und Baurat“, te Koblenz;

voor het district IV, de Nederlandsche wateren: Lr. Schönfeld, Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat, te Arnhem.

Vergaderingen van de Commissie en van Comité's.

De Commissie is in April/Mei en in November bijeengekomen. Op 5 December 1936 heeft de Italiaansche Regeering laten weten, dat zij onder de tegenwoordige omstandigheden besloten had niet meer aan de werkzaamheden der Commissie deel te nemen.

Het Comité, belast met het voorbereiden van de herziening van het politiereglement, is in Februari, in Juni, in September en in November bijeengekomen (zie hieronder: nautische zaken).

Het Comité van deskundigen op statistisch gebied, belast met het voorbereiden van een nieuwe statistiek van het goederenverkeer op den Rijn, is in April bijeengekomen (zie hieronder: economische zaken).

Het Comité, belast met het onderzoek van verschillende wijzigingen in het Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn, is in November bijeengekomen (zie hieronder: nautische zaken).

Verdrag van Mannheim.

De Commissie had in de zitting van April/Mei de werkzaamheden betreffende de herziening van het Verdrag van Mannheim hervat. Zij was, na lange jaren van moeilijke onderhandelingen, erin geslaagd een belangrijken stap te doen tot volbrenging van haar taak om de Akte van Mannheim van 17 October 1868 te herzien en deze in overeenstemming te brengen met de huidige behoeften van de Rijnvaart.

Met het oog op zekere verschillen, waaromtrent nog geen overeenstemming kon worden bereikt en die een onmiddellijke onderteekening van een nieuw verdrag in den weg stonden, werd door de Duitse en Fransche delegaties een modus vivendi voorgesteld. Dit had tot doel, binnen een kort tijdsbestek de toepassing te verzekeren van de bepalingen van bedoeld verdrag, met uitzondering van enkele aangelegenheden, welke geregeld bleven vol-

gens de thans geldende bepalingen. Dit modus vivendi, gedateerd op 4 Mei 1936, werd ondertekend door de Commissarissen, die Duitsland, België, Frankrijk, Engeland, Italië en Zwitserland vertegenwoordigden.

In den loop van de op 12 November aangevangen herfstzitting heeft de Commissie op 14 November kennis genomen van het feit, dat de Duitse Regeering het modus vivendi op dien datum had opgezegd; België en Frankrijk hebben daarop eveneens het modus vivendi opgezegd.

Reglementaire bepalingen.

In 1936 zijn wijzigingen gebracht in den Franschen tekst van het Rijnvaartpolitiereglement, in de Instructie betreffende de minimumbemanning, zoodaamt in het Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn (zie hieronder nautische zaken).

Jaarverslag van de Commissie.

Het jaarverslag van de Commissie over 1935 is bewerkt onder toezicht van het permanente Comité, aan het eind van het jaar 1936 bestaande uit de Heeren Woestijn, Herrenschnidt en Schlingemann.

Technische zaken.

Verhooging van de bruggen bij Straatsburg/Kehl en opruiming van de brug bij Hüningen.

In de November-zitting heeft de Commissie kennis genomen van een verklaring der Fransche delegatie, volgens welke een wet van 13 Augustus 1936 den President van de Republiek had gemachtigd genoemde overeenkomst te bekrachtigen. De uitwisseling der bekrachtigings-oorkonden heeft op 4 November 1936 te Parijs plaats gehad en de overeenkomst is ingevolge het bepaalde in artikel 7 denzelfden dag in kracht getreden.

Over het programma der werkzaamheden heeft de Fransche delegatie de volgende voorloopige inlichtingen verstrekt:

Wat de brug voor gewoon verkeer betreft, zal de aanbesteding waarschijnlijk in December 1936, de gunning in Maart 1937 kunnen geschieden. Alsdan zal, na overleg met de Duitse administratie, in April 1937 het definitieve ontwerp kunnen worden vastgesteld. Indien over de technische vraagstukken en over den datum van uitvoering der werkzaamheden overeenstemming wordt verkregen, zou het ontwerp in April 1937 bij de Commissie ahangig kunnen worden gemaakt en zouden de werkzaamheden in den loop van Mei 1937 kunnen beginnen. Zij zullen ongeveer zes maanden duren en in dat geval dus tegen het einde van 1937 beëindigd zijn.

Wat de spoorbrug betreft, zijn de data der voorbereidingswerkzaamheden ongeveer dezelfde, maar de uitvoering zal ten minste twee jaren vorderen.

Wat tenslotte de opruiming van de spoorbrug bij Hüningen aangaat, verwacht men, dat de werkzaamheden in 1937 zullen kunnen worden uitgevoerd.

De Duitse delegatie heeft verklaard, dat van Duitse zijde het voorbereidende onderzoek ver genoeg gevorderd was en dat de werkzaamheden der ophooging van de spoorbrug bij Straatsburg/Kehl op 1 Januari 1938 zouden kunnen beginnen. De twee administraties der Oeverstaten zullen onderling overleg plegen over de wijze van uitvoering.

Verbetering van den Rijn tusschen Bazel en Straatsburg.

In de November-zitting heeft de Commissie kennis genomen van een verklaring der Zwitsersche delegatie betreffende de normalisatiewerken tusschen Istein en Straatsburg/Kehl, blijkens welke op het geheele te normaliseeren riviervak, van km 8 tot km 125 (Badensche telling), de werken in tweeden aanleg sinds 1 April 1936 in uitvoering zijn. De werkzaamheden zijn gedurende de maanden Juli en Augustus door hooge waterstanden opgeschort. Dit langdurige hoogwater heeft evenwel het voordeel medegebracht, dat het rivierbed zich snel vervormde en heeft dientengevolge de vorming van de vaargeul in de hand gewerkt. De „thalweg“ heeft in het geheele riviervak Kehl-Istein de in het ontwerp beoogde ligging aangenomen. De diepte van 2 m, welke men wilde bereiken, is eveneens verwezenlijkt, behalve op enkele plaatsen, waar het tekort echter onbeduidend is. De breedte van het vaarwater is overal toegenomen. De wijze van uitvoering der werken heeft goede resultaten opgeleverd, zoodat men met de beste verwachtingen den verderen gang van de normalisatiewerken tegemoet kan zien.

Werken uitgevoerd in den Rijn en in de havens.

Evenals in vorige jaren heeft de Commissie de opgaven ontvangen betreffende de werken uitgevoerd in den Rijn

en in de havens; deze mededeelingen worden in het jaarverslag opgenomen.

Nautische zaken.

Rijnvaartpolitie-reglement.

Herziening.

De werkzaamheden van het Comité, belast met het voorbereiden van de algemeene herziening van het Rijnvaartpolitie-reglement, zijn in 1936 voortgezet; waarschijnlijk zal een ontwerp-reglement in de April-zitting aan de Commissie kunnen worden voorgelegd.

Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

De Commissie was van oordeel, dat het Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen niet meer aan de tegenwoordige eischen van de scheepvaart voldoet en heeft aan het Comité, dat de herziening van het Rijnvaartpolitie-reglement voorbereidt, opgedragen eveneens de herziening van eerstgenoemd reglement voor te bereiden.

Minimum-bemanning.

A. Klacht van een schipper over een proces-verbaal betreffende de samenstelling van de bemanning aan boord van zijn schip.

Op een klacht van een schipper tegen wien bij Duisburg-Ruhrort door de Deutsche rivierpolitie proces-verbaal was opgemaakt, omdat de bemanning van zijn vaarttuig, bestaande uit hemzelf, zijn vrouw en zijn dochters, niet in overeenstemming zou zijn met het politie-reglement, heeft de Commissie na een ingesteld onderzoek, vastgesteld, a) dat de Deutsche rivierpolitie het recht heeft proces-verbaal op te maken als zij meent, dat een bepaling van het politie-reglement overtreden is, b) dat weliswaar de voorschriften omtrent de minimum-bemanning slechts boven de brug van Duisburg-Hochfeld van toepassing zijn, doch dat artikel 1, lid 3 en artikel 3, lid 1 van het politie-reglement, welke artikelen bepalingen bevatten omtrent de bemanning op den geheelen Rijn van toepassing zijn.

B. Wijzigingen van de instructies betreffende de minimum-bemanning.

De Commissie heeft de volgende wijzigingen in de instructies betreffende de minimum-bemanning aangebracht:

Artikel 1: Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

„De instructie is slechts van toepassing op vaartuigen, welke den Rijn bevaren boven het Spijksche veer (in plaats van boven de brug Duisburg-Hochfeld) en is niet van toepassing op vaartuigen met een laadvermogen beneden 15 ton, geen sleepboten zijnde.”

Artikel 2: Tusschen de eerste en tweede alinea wordt de volgende alinea toegevoegd:

„Indien volgens de tabel der vastgestelde minimum-bemanning in artikel 3 letter A, de scheepsjongen de eenige mannelijke hulp van den schipper is, moet hij gedurende ten minste 2 jaren als behoorende tot de dek-bemanning de zee- of riviervaart hebben uitgeoefend.”

Een nieuw artikel 2 wordt toegevoegd:

„Indien een vrouw op het riviervak beneden de brug van Duisburg-Hochfeld een scheepsjongen vervangt volgens de tabel der vastgestelde minimum-bemanning van artikel 3 letter A, dan moet zij:

a) deel uitmaken van het gezin van den schipper (echtgenoot, zuster, dochter);

b) op de hoogte zijn van het scheepvaartbedrijf;

c) ten minste 20 jaar oud zijn en lichamelijk goed ontwikkeld zijn.

Een getuigschrift van de bevoegde autoriteiten van het land, waarvan de vrouw onderdaan is, moet verklaren, dat de hierboven genoemde voorwaarden zijn vervuld. Dit getuigschrift moet zich steeds aan boord bevinden.

Aan boord van vaartuigen waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m., 300 ton niet te boven gaat, kan een vrouw steeds een scheepsjongen vervangen.”

Artikel 6: De volgende alinea wordt toegevoegd:

„Aan boord van vaartuigen, waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m., 300 ton niet te boven gaat, kan, op het riviervak beneden de brug van Duisburg-Hochfeld, een matroos vervangen worden door een vrouw, die voldoet aan de onder a), b) en c) in artikel 2a genoemde voorwaarden; dat aan deze voorwaarden is voldaan moet, overeenkomstig het bepaalde in genoemd artikel, blijken uit een getuigschrift, dat zich steeds aan boord moet bevinden. Bedoelde vrouw moet bovendien voldoende op de hoogte zijn van de bediening van den motor om dezen zoo noodig te kunnen aanzetten en stoppen.”

Tengevolge van deze wijzigingen, is de tabel van artikel 3 onder letter A als volgt gewijzigd:

Artikel 3.

De minimum-bemanning is vastgesteld als volgt:

A. Vaartuigen niet voorzien van mechanische middelen tot voortbeweging.

Laadvermogen in tonnen	Vaartuigen voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleep-trossen, alsmede voor het verhalen		Vaartuigen niet voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleep-trossen, alsmede voor het verhalen	
	boven de brug van Duisburg-Hochfeld	beneden de brug van Duisburg-Hochfeld	boven de brug van Duisburg-Hochfeld	beneden de brug van Duisburg-Hochfeld
15 t/m. ¹⁾ 500 ton	1 matroos	1 scheepsjongen ²⁾ of 1 vrouw	1 matroos	1 scheepsjongen ²⁾ of 1 vrouw
boven 300 t/m. 500 ton	1 matroos	1 matroos of 2 scheepsjongens of 1 scheepsjongen ²⁾ en 1 vrouw	1 matroos	1 matroos of 2 scheepsjongens of 1 scheepsjongen ²⁾ en 1 vrouw
boven 500 t/m. 750 ton	1 matroos	1 matroos of 2 scheepsjongens of 1 scheepsjongen ²⁾ en 1 vrouw	1 matroos en 1 scheepsjongen	1 matroos en 1 scheepsjongen of 1 matroos en 1 vrouw
boven 750 t/m. 1000 ton	1 matroos en 1 scheepsjongen	1 matroos	2 matrozen	2 matrozen
boven 1000 t/m. 1500 ton	2 matrozen	1 matroos en 1 scheepsjongen	2 matrozen en 1 scheepsjongen	2 matrozen en 1 scheepsjongen
boven 1500 t/m. 2500 ton	2 matrozen en 1 scheepsjongen	2 matrozen	3 matrozen	3 matrozen
boven 2500 t/m. 3000 ton	3 matrozen	2 matrozen en 1 scheepsjongen	3 matrozen en 1 scheepsjongen	3 matrozen en 1 scheepsjongen
boven 3000 ton	3 matrozen en 1 scheepsjongen	3 matrozen	4 matrozen	4 matrozen

¹⁾ Met inbegrip van vaartuigen met een maximum laadvermogen boven 300 ton, maar waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m., 300 ton niet te boven gaat.

²⁾ Scheepsjongen, die gedurende tenminste 2 jaren als behoorende tot de dek-bemanning de zee- of riviervaart heeft uitgeoefend.

Deze wijzigingen treden op 1 Maart 1937 in werking.

C. Afwijkingen in 1935 toegestaan.

De Commissie heeft in de zitting van April/Mei kennis genomen van de door de verschillende commissies van deskundigen toegestane afwijkingen van de voorschriften betreffende de minimum-bemanning.

Volgens de ingekomen mededeelingen hebben de commissies van Mannheim en Mainz de bemanning van 37 schepen met één machinist verminderd, omdat de motor gemakkelijk van de stuurstoel uit kon worden bestuurd.

De commissies in België, Nederland en Zwitserland hebben geen afwijkingen toegestaan.

De commissie van Straatsburg heeft een vermeerdering met één scheepsjongen gevorderd van de bemanning van 20 vaartuigen, omdat deze waren kanaalschepen van masieven vorm en weinig doelmatig uitgerust.

Schipperspatenten.

De Commissie heeft in de zitting van April/Mei kennis genomen van de aantallen der in 1935 afgegeven schipperspatenten, te weten: 579 in Duitschland, 45 in België, 25 in Frankrijk, 592 in Nederland en 1 in Zwitserland.

Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn.

De Commissie had in April 1934 enkele wijzigingen in het Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn aangebracht, welke wijzigingen op 1 Augustus 1934 in werking zijn getreden; terzelfdertijd had de Commissie besloten, dat de gewijzigde bepalingen na twee jaren opnieuw zouden worden onderzocht in het licht van de inmiddels verkregen ervaring.

De Nederlandsche delegatie had, in verband met dit besluit, verschillende wijzigingen der in 1934 aangenomen bepalingen, voorgesteld; een Comité, onder Voorzitterschap van den Heer Schlingemann, Commissaris voor Nederland, heeft een rapport uitgebracht, waarna de Commissie besloten heeft het tweede en zesde lid van No. IV van artikel 2 als volgt te wijzigen:

Artikel 2.

De hieronder genoemde stoffen mogen op den Rijn slechts worden vervoerd, wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

I. ....

II. ....

III. ....

IV. Ferro-silicium en mangaan-silicium met een silicium-gehalte van meer dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt. Bovendien de verbindingen van ferro-silicium, welke bijvoegingen van andere elementen bevatten, waarvan het totale gehalte met inbegrip van silicium (uitgezonderd ijzer) meer is dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt.

1. ....

2. De verpakkingen moeten voorzien zijn van duidelijk leesbare en duurzame opschriften: „Ferro-silicium” of „Mangaan-silicium” of „Verbindingen van ferro-silicium”, gevolgd door de woorden: „Vergif. Voor vocht te bewaren. Niet kantelen”. Deze opschriften moeten gesteld zijn in de talen van de landen waarin het schip vaart. De opschriften kunnen het gehalte silicium vermelden, terwijl bovendien de toevoeging van een handelsnaam is toegestaan.

3. ....

4. ....

5. ....

6. De schepen, welke stoffen onder IV vervoeren, moeten doeltreffende middelen aan boord hebben om op eenvoudige wijze vast te stellen of er geen indringing van phosphorwaterstof in de woonruimten plaats vindt en of de kofferdammen geheel dicht zijn. Een gebruiksaanwijzing moet zich aan boord bevinden.”

Deze bepalingen treden 1 April 1937 in werking.

Economische zaken.

Klacht van enkele reederijen betrekking hebbende op een premie verleend in België voor ertstransporten.

De Commissie heeft op de zitting van April/Mei kennis genomen van een klacht van eenige reederijen betreffende maatregelen, genomen door het „Comité spécial des relations fluviales Belgique-Rhin”, door welke maatregelen voor ertstransporten een premie van 3 Belgische Francs per ton wordt verleend, onder voorwaarde dat de bevrachters tenminste voor 50 pCt. van Belgische laadruimte gebruik maken. De Commissie heeft vastgesteld, dat, bijkans de verklaringen van de Belgische delegatie, de aangevochten overeenkomsten zonder dwang tot stand zijn gekomen, dat zij slechts bindend zijn voor hen, die de overeenkomsten hebben gesloten, en dat de vastgestelde premie door iederen anderen belanghebbende kan worden verkregen.

Van deze verklaring heeft de Commissie als een eenvoudige mededeeling kennis genomen, zonder dat deze verklaring een erkenning inhoudt van de territoriale bevoegdheid van de Commissie voor dit bijzondere geval.

Unificatie van verkeersstatistieken.

Zoals in het vorige verslag vermeld, had de Commissie het rapport van het Comité, belast met voorbereiden van een nieuwe naamlijst voor de statistiek van het goederenverkeer op den Rijn, aan een eerste onderzoek onderworpen.

Op 19 October 1936 heeft de Commissie langs schriftelijke weg de nieuwe naamlijst, welke met ingang van 1 Januari 1937 is ingevoerd, aangenomen.

Juridische zaken.

Beroepen op de Commissie.

De Commissie heeft in haar hoedanigheid van tweede en laatste beroepsinstantie in vonnissen van Rijnvaartrechtbanken 13 vonnissen gewezen in burgerlijke zaken

betreffende aanvaringen op den Rijn en één vonnis in een strafzaak.

VERSLAG VAN DE ZITTING VAN APRIL 1937.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft te Straatsburg van 6 tot 8 April 1937 haar voorjaarszitting gehouden, onder voorzitterschap van den Heer Jean Gout, buitengewoon gezant; de Duitse Regeering was, overeenkomstig haar nota van 14 November 1936, niet meer vertegenwoordigd, terwijl de Italiaansche Delegatie kennis had gegeven van het besluit der Italiaansche Regeering om in de tegenwoordige omstandigheden niet meer aan de werkzaamheden van de Commissie deel te nemen.

De Commissie heeft er kennis van genomen, dat in 1936 werden verleend: 58 schipperspatenten in België, 19 in Frankrijk, 453 in Nederland en 2 in Zwitserland; in 1936 zijn 8 afwijkingen van de voorschriften betreffende de minimum-bemanning van Rijnschepen in Frankrijk aangevraagd; geen enkele afwijking van de voorschriften is aangevraagd of toegestaan in België, in Nederland en in Zwitserland.

Zoals in vorige verslagen vermeld, was een Comité, onder voorzitterschap van den Heer Herold, Commissaris voor Zwitserland, belast met de herziening van het Rijnvaartpolitie-reglement; de Commissie heeft van het door het Comité aanegestelde ontwerp kennis genomen en de beslissing over de aanneming ervan naar de volgende zitting verwezen.

Besloten is om, evenals tot dusver, het Jaarverslag over 1936 te bewerken op den grondslag van de officieele door de belanghebbende administraties aan de Commissie te verschaffen gegevens.

De datum van de volgende zitting is bepaald op Donderdag 11 November 1937.

DE INTERNATIONALE SUIKER-CONVENTIE.

Inleiding en voorgeschiedenis.

Aan de internationale overeenkomsten, welke ten doel hebben het aanbod op de wereldmarkt te regelen van een stapelartikel, is thans een voor de suiker toegevoegd. Op 6 Mei jl. werd namelijk de vijfweeke schie internationale suikerconferentie beëindigd met het teekenen van een suikerconventie door 20 van de 22 aanwezige regeeringen, waaronder die van Nederland. Hiermede is na de tin-, de rubber- en de thee-overeenkomst een zeer belangrijke nieuwe conventie aan het langzaam groeiend lijstje toegevoegd. In vele opzichten is de thans tot stand gekomen internationale suikerconventie van grooter beteekenis dan de zoeven genoemde overeenkomsten. Niet alleen wegens den aard van het artikel, waarvan het internationale aanbod thans voor een vijftal jaren vrijwel geheel is geregeld, doch evenzeer wegens de politieke beteekenis, die gehecht moet worden aan het thans tot stand komen van zulk een overeenkomst tusschen een zoo groot aantal landen.

De groote moeilijkheden, welke hierbij te overwinnen waren, vinden voor een belangrijk deel hun grond in het feit, dat suiker, wat zijn productie betreft, noch aan bepaalde vindplaatsen, zooals tin, noch aan het tropisch klimaat, zooals rubber en thee, is gebonden. Integendeel, met uitzondering van enkele uiterste gebieden, zooals de Poolstreken en de droge woestijnen, blijkt practisch de geheele aarde voor het telen van suikerbiet of suikerriet, de beide concurrerende grondstoffen voor dit artikel, geschikt te zijn of althans geschikt te kunnen worden gemaakt. Hierdoor is het veld, dat door een internationale conventie bestreken moet worden, om niet aanstonds tot mislukking te zijn gedoemd vanwege de aanwezigheid van vele outsiders, grooter dan bij schier welk ander artikel van gelijke beteekenis voor de voeding der menscheheid. Levert aldus de territoriale verspreiding van de suikerproductie al een groote moeilijkheid op, hierbij komt nog dat de interne positie der verschillende produceerende landen zeer sterk uiteenloopt. Terwijl rubber, tin en thee (afgezien van de „empire preference” voor „British grown tea”) practisch onbeschermd artikelken zijn, is de suiker sinds jaar en

dag een uiterst geliefd object van vèr doorgevoerd protectionisme. Een scherpe tegenstelling is daardoor dan ook ontstaan tusschen die landen, welke geheel of overwegend op eigen kracht moeten steunen en de andere, wier productie alleen in stand gehouden dan wel sterk uitgebreid kon worden, doordat zij in de meest uiteenlopende vormen, wisselend van invoerrechten en meer of min openlijke premies tot rechtstreeksche subsidies toe, regeeringssteun geniet. Al deze verschillen, welke ook afwijkende belangen en een uiteenlopende waardeering voor den inhoud en de werking van een suikerconventie meebrachten, dienden te worden overbrugd of verzoend alvorens een conventie mogelijk was.

Gelijk bekend heeft de suikerproductie vooral de laatste jaren een zeer bewogen geschiedenis doorgemaakt. Tijdens en na den oorlog had een zeer sterke uitbreiding der productie plaats in de voornaamste rietlanden, waaronder Cuba en Java voorop stonden, om te voorzien in het tekort dat ontstaan was door de tijdelijke vernietiging van zeer vele bietproducenten. Enkele jaren na den oorlog werd echter reeds duidelijk, dat in en buiten Europa de bietsuikerproductie sterke en succesvolle pogingen deed om haar vroegere plaats in de wereldproductie te hernemen. Een toenemend verbruik, dat tot het jaar 1930/31 onafgebroken bleef stijgen, prikkelde de internationale voortbrenging, welke in een al te snel tempo werd uitgezet, zoodat de latente dreiging van een overproductie werkelijkheid werd toen de internationale crisis het verbruik remde en zelfs eenigen tijd deed terugloopen. Een groote stockvorming had in een aantal der voornaamste landen plaats. Inkrimping van afzet, prijsval en hevige verliezen voor de producenten gingen ermee gepaard. Een natuurlijke aanpassing aan het verbruik was uitgesloten, juist omdat in dezelfde jaren, dat het verbruik terugliep, de drang naar protectie sterk toenam en vooral de bietcultuur, doch in een enkel land, zoodat India, ook de rietcultuur met behulp van staatssteun onafgebroken zich verder ontwikkelde. Hierdoor werd veroorzaakt, dat er een scherpe tegenstelling ontstond tusschen de verhouding van vraag en aanbod van suiker voor de wereldvoorziening in haar geheel en die op de vrije markt. Terwijl de wereldvraag naar suiker weliswaar stagneerde, doch geenszins catastrophaal afnam, schrompelde de vrije markt in tot ongeveer de helft van den omvang, welken zij nog in de jaren 1930/31 had bezeten. Zij vormde het kleiner wordende restant van hetgeen van de internationale suikervoorziening overbleef, nadat daarvan zijn afgetrokken alle beschermde binnenlandsche markten en de z.g. preferentieele markten — zoodat de Britsche gebieden in Engeland en Canada, de Amerikaansche kolonies en Cuba in de Vereenigde Staten vinden. Alleen voor dit laatste kleine gedeelte van de wereldvoorziening, op een totaal van omstreeks 24. miljoen ton niet meer beloopende dan ruim 5 miljoen ton in 1930 en ruim 3 miljoen ton in 1936, bestond de mogelijkheid en noodzakelijkheid door samenwerking van belanghebbende landen een aanpassing tusschen vraag en aanbod te bereiken.

Het was om deze reden, dat een aantal der op de vrije markt exporteerende landen zich in 1931 aansloten tot het z.g. Chadbourne-agreement, dat gedurende 5 jaar heeft bestaan. Meermalen is er ook in dit tijdschrift op gewezen, dat dit arrangement niet alleen den teruggang van de vrije markt niet heeft kunnen stuiten, doch dat het feitelijk een bezegeling werd van een vrijwillige terugtocht van een aantal exportgebieden, waaronder de zeer goedkope riet-suikerproducenten Java en Cuba. Niet slechts door de internationale malaise, doch vooral door de steeds snellere uitbreiding, aan de geprotegeerde suikerproductie juist in die jaren gegeven, zijn de verhoudingen zoozeer ten nadeele van de deelnemers aan het Chadbourne-agreement gewijzigd. Een enkel cijfer kan dit proces illustreeren. Tellen wij voor het Brit-

sche Rijk de Engelsche bietsuikerproductie en de aanvoeren in Engeland van de Britsche kolonies en dominions tezamen, dan vinden wij aan „empire supply” van suiker de som van niet minder dan 2.155.000 ton voor 1936/37, terwijl het gemiddelde over de 5 laatste jaren 1.834.000 ton bedroeg; een stijging dus met rond 300.000 ton. Voor Britsch-Indië zijn de cijfers in de 2 overeenkomstige tijdvakken resp. 1.330.000 ton tegen 981.000 ton; een stijging met 350.000 ton. Tellen wij op overeenkomstige wijze bijeen wat van de totale consumptie in de Vereenigde Staten werd voorzien door de eigen productie en invoeren uit Amerikaansche kolonies, dan vinden wij dat voor aanvoer van anderen in 1936 nog beschikbaar bleef 1.649.000 ton, tegen 3.030.000 ton in 1929, een daling dus van niet minder dan 1.382.000 ton, terwijl, aangezien de consumptie slechts in dien tijd met 289.000 ton was teruggelopen, de eigen en insulaire productie met rond 1.100.000 ton in 7 jaar tijds toenamen.

Het is duidelijk, dat een overeenkomst tusschen exporteurs op de vrije markt hoegenaamd geen kracht kon ontwikkelen tegenover dit proces, dat zonder internationaal ingrijpen zou moeten leiden tot een volledige vernietiging van wat er aan vrije markt was overgebleven. Daarmede ware tevens het lot bezegeld van een aantal producenten, die, wat natuurlijke geschiktheid en ontwikkelingspeil van hun suikerindustrie betreft, juist zijn aangewezen om in een economische voorziening van de suikerbehoefte een overheerschende positie te blijven innemen. Een poging om dit noodlottig proces te stuiten zou echter nimmer zijn geslaagd, ware het niet, dat ook anderen dan de exportlanden de ernstige nadeelen daarvan zouden hebben ondervonden. De consumenten hadden een toenemenden last van de geprotegeerde productie te dragen door een kunstmatig hoog gehouden prijsniveau en niet minder de schatkist van vele landen, hetzij door derving van inkomsten uit invoerrechten van van elders afkomstige suiker, hetzij door rechtstreeksche bijdragen.

Tijdens de Economische en Monetaire Wereldconferentie van 1933 hadden dan ook onder leiding van den toenmaligen Engelschen Minister van Koloniën besprekingen plaats om na te gaan of een internationale samenwerking op dit gebied mogelijk was. Het resultaat was negatief. De overtuiging, dat de exportlanden alleen op dit gebied niets heilzaams zouden kunnen uitrichten, leidde ertoe, dat vooral op aandrang van de Engelsche Regeering, in Maart 1934 nogmaals een conferentie bijeenkwam van de Chadbourne-landen, aangevuld met vertegenwoordigers van de Vereenigde Staten en Engeland, om hetzelfde vraagstuk opnieuw te bestudeeren. Ook toen was de uitkomst negatief. Vooral de onzekerheid omtrent de voortzetting van de suikerwetgeving in de Vereenigde Staten verhinderde het tot standkomen van eenige overeenkomst. Niettemin staakte de Engelsche Regeering, met name de heer Ramsay MacDonald, die als voorzitter van de Wereldconferentie van 1933 zich hiervoor bijzonder bleef interesseeren, de aangevangen pogingen niet. Een correspondentie met Minister Colijn als voorzitter van de economische sectie dier Wereldconferentie, later gevolgd door informeele besprekingen met de Chadbourne-landen, die, met uitzondering van Java, ook na het aflopen der overeenkomst in een internationaal suikercomité georganiseerd waren gebleven, bereidde langzaam het bijeenroepen van de onlangs gehouden conferentie voor. Een groeiende overtuiging viel waar te nemen, dat thans met meer kans van slagen een krachtige poging moest worden gewaagd. De daling in het wereldverbruik van suiker was tot staan gekomen en zelfs teekende zich een herstel van het vroeger vrij normale accres af sinds het derde kwartaal van 1936. Stockvorming in den handel had opnieuw plaats en leidde tot een versnelde daling van de zichtbare onverkochte voorraden in handen van producenten. De prijs begon langzaam te stijgen. Dit opende een pers-

pectief, dat tot enig optimisme aanleiding gaf, omdat in een zich herstellende markt de atmosfeer om tot overeenstemming te geraken zeer veel gunstiger is dan die, welke jarenlang had geheerscht. Tezelfdertijd was de critiek binnen de grenzen van het Britsche Rijk tegen de gevoerde suikerpolitiek allengs scherper geworden. De eischen van de kolonies zoowel als van de dominions werden steeds hooger, doch het Engelsche publiek zag met toenemenden tegenzin deze ontwikkeling aan. Ook voor de Vereenigde Staten naderde een critiek punt. De dichtbij komende onafhankelijkheid van de Philippijnen kan vèrgaande gevolgen hebben voor het economisch verkeer tusschen dit land en de Vereenigde Staten, vooral op het gebied van suikerproductie en afzet, aangezien thans de geheele productie, na aftrek van een geringe eigen consumptie, rechtenvrij in de Vereenigde Staten afzet vindt. Ook de sfeer der algemeene politiek deed het velen raadzaam voorkomen een poging te wagen om op dit strikt economisch terrein een groot aantal staten om de groene tafel te vereenigen.

De conferentie.

De inzet der te voeren besprekingen, waartoe de Engelsche Regeering enkele maanden geleden besloot, kon uit de voorafgaande ontwikkeling der feiten aantsonds worden afgeleid. Aan het tot standbrengen van een nieuwe Brusselsche conventie, welke tot dadelijk ingaande afschaffing van een of meer vormen van protectie zou overgaan, viel niet te denken. Zich op den bodem van de feiten stellende formuleerde de Engelsche Regeering, welke bij deze conferentie, hoewel onder de auspiciën van den Volkenbond en als sequel van de Wereldconferentie van 1933 bijeen-geroepen, een leidinggevende rol speelde, een program: ten eerste om vraag en aanbod op de vrije markt te regelen, zoodat deze zooveel mogelijk op haar tegenwoordigen omvang zou blijven of zelfs nog zou stijgen en ten tweede, om binnen het raam van deze vrije markt tusschen die landen, welke aanspraken konden doen gelden op het verkrijgen van exporten naar de vrije markt, een passende quotaverdeeling tot stand te brengen. Teneinde echter het voor de hand liggende gevaar te ontgaan, dat door de verbetering van de situatie op de suikermarkt nieuwe impulsen voor protectie zouden worden geschapen, die het doel zelf van de conventie zouden verstoren door een vernieuwde ongemotiveerde uitbreiding van het aanbod, werd als derde oogmerk geformuleerd het aanbevelen van een gedragslijn waarbij de protectie althans zou worden gestabiliseerd, in dien zin, dat zij zou worden aangepast aan een mogelijke verbetering van den suikerprijs, welke tengevolge van een conventie zou optreden.

Van 5 April tot 6 Mei jl. waren vertegenwoordigers van 22 staten te Londen bijeen. Een bont allerlei. Naast staten, die overwegend een plaats als importeurs of althans consumenten innamen, zooals Engeland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, zaten daar de „politieke” machten, Frankrijk en Duitschland, welke in cijfers uitgedrukt een zeer ondergeschikte rol bij de regeling van de vrije markt behoorden te spelen, maar die in werkelijkheid van den aanvang af naast de twee eerstgenoemde landen een zeer vooraanstaande plaats innamen. Verder was daar de groep van ongeprotegeerde rietlanden, zooals Java, San Domingo, Peru en Haïti, naast een aantal over het geheel genomen sterk geprotegeerde Europeesche bietlanden als Tsjecho-Slowakije, Polen, Hongarije, België en Joego-Slavië, welke alle een plaats op de vrije markt opeischten. Tenslotte de Britsche dominions Zuid-Afrika en Australië, die een beschermde markt in Engeland genieten, terwijl Indië tengevolge van sterk doorgevoerde protectie practisch een gesloten markt geworden was. Vermelden wij verder als zuivere invoerlanden nog Canada en China, dan is het beeld van een bonte verscheidenheid compleet.

Naast al deze tegenstellingen liep door de beraadslagingen op tal van punten nog een andere tegenstelling heen, welke zich duidelijk deed gevoelen, n.l. die tusschen goedkoop en duur produceerende gebieden. Onder de eerste zijn er, die reeds bij het huidig prijsniveau vrijwel op hun kosten komen en van een verdere prijsstijging slechts een versterking van de geprotegeerde concurrenten hebben te verwachten. Voor deze laatste echter zou de aantrekkelijkheid van een quotum op de vrije markt in hooge mate verloren gaan, indien het prijsniveau op het voor hen niet loonende peil van vandaag zou blijven gehandhaafd.

Het is duidelijk, dat veel geduld en beleid vereischt evenals het inzicht, dat een mislukken van deze conferentie ernstige gevolgen voor alle deelnemers met zich zou brengen, om zooveel vogels van diverse pluimage tenslotte in één kooi onder te brengen. Het is niettemin gelukt en 6 Mei kwam de conventie tot stand. Zij zal op 1 September 1937 voor 5 jaar in werking treden. Alle aanwezigen verklaarden zich tot teekenen bereid met uitzondering van de Regeering van Canada, die tot ieders verrassing op het allerlaatste oogenblik bedenktijd vroeg en wier toetreden dubieus moet worden geacht. Ook Indië teekende dien dag nog niet, doch de toetreding van dit land staat wel vast.

De conventie. Verplichtingen der landen zonder exportquotum.

Wat zijn nu de hoofdinhoud en strekking van de gesloten conventie? Allereerst dient dat te worden nagegaan, welke verplichtingen de deelnemende staten op zich hebben genomen. Zij vallen in 2 groepen uiteen, ten eerste zij die verplichtingen aanvaardden strekkende tot behoud van den omvang van de vrije markt zonder dat zij zelf naar die vrije markt exporteerden. Zij zijn in Hoofdstuk III der conventie te vinden. Tot deze groep behooren Engeland met zijn koloniën en een tweetal dominions, de Vereenigde Staten en de Philippijnen, Indië, China en het Nederlandsche Rijk (met uitzondering van Nederlandsch-Indië). De verplichtingen van Engeland en zijn koloniën komen, evenals die van de dominions, neer op een stabilisatie van het aanbod van suiker voor den tijd van 5 jaar, in Engeland door handhaving van de bestaande wetgeving op de gesubsidieerde standaardproductie, voor de andere genoemde gebieden door rechtstreeksche limiteering van hun exporten, welke practisch alle naar Engeland (en Canada) plaats hebben. Een verruiming van de wereldmarkt werd door toedoen van de Britsche gebieden niet verkregen. De eenige concessie in deze richting, waartoe Engeland bereid bleek, was, dat de som der exporten der Britsche koloniën ongeveer 50.000 ton bleef beneden het maximum der exporten in de laatste jaren¹⁾.

Bijzondere zorg vereischte de omschrijving van de verplichtingen der Vereenigde Staten. Ernstige constitutioneele bezwaren beletten de Regeering van dit land in een conventie de eigen productie en die van de koloniën vast te leggen en evenzeer een duidelijke bepaling, dat het geheele complex van de Vereenigde Staten en koloniën en de op preferentieele basis geïmporteerde hoeveelheid Cubasuiker tezamen niet tot exporten naar de vrije markt zou leiden. Niettemin kon redelijkerwijs van de Regeering van de Vereenigde Staten niet minder dan dit als bijdrage tot het slagen van een conventie worden verlangd. In artikel 9 is dan ook deze verplichting neergelegd. In een vrij duistere omschrijving, welke zegt, dat de Vereenigde Staten een netto-invoer garandeeren uit een aantal landen die thans met betaling van het maximum invoerrecht tot een klein totaal van ca. 26.000 ton in de markt worden toegelaten, welke netto-import procentueel in verhouding tot het totale

¹⁾ Daarentegen hebben de Britsche gebieden een proportioneel aandeel in een mogelijk accres van de consumptie binnen het Britsche Rijk bedongen.

verbruik van de Vereenigde Staten voor den duur van de conventie niet zal dalen. Daarnaast behielden zij zich het recht voor om van enkele niet met name genoemde landen — bedoeld zijn San Domingo, Peru en Haïti — nog suiker te betrekken boven de bestaande quota, doch deze mag, zoolang deze invoeren niet ten laste komen van het quotum, dat aan deze landen naar de vrije markt is toegestaan, niet weder ten uitvoer worden gebracht uit de Vereenigde Staten. M.a.w. de vrije markt vermindert door dit voorbehoud niet, hetgeen alleen mogelijk is indien de Vereenigde Staten zelf dit extra toegelaten quotum opnemen.

De Philippijnen hebben afgezien van een netto exportquotum, zoolang zij het bestaande quotum in de Vereenigde Staten behouden, ook al zou dit geheel of ten deele niet langer vrij van invoerrechten in de Vereenigde Staten kunnen worden ingevoerd. Daalt dit quotum echter in omvang, dan zullen de Philippijnen een dienovereenkomstig groot quotum naar de vrije markt mogen uitvoeren. Echter staan dan de Vereenigde Staten voor deze zelfde hoeveelheid meer invoer toe aan de landen met exportquota naar de vrije markt, zoodat ook hierdoor het totaal van de vrije markt niet vermindert. In het voorbijgaan zij erop gewezen, dat niettemin het tot standkomen van deze verschuiving in de uitvoerverhoudingen voor Java niet onbedenklijk zou zijn, aangezien is te verwachten, dat een zoodanig Philippijns quotum in de eerste plaats op de Oostersche markten afzet zou trachten te vinden. Of zij hiertoe in staat zijn, hangt echter van de ontwikkeling van den kostprijs der Philippijnen af.

Indië ziet voor den duur van het agreement van overzeesche uitvoeren, met uitzondering van die naar Burma, af. Hiermede is het verlies van een afzetgebied voor Java, dat in de goede jaren meer dan een miljoen ton heeft beloopt, min of meer bezegeld. Anderzijds is echter een nog erger bezwaar, en wel dat deze door een sterke nationale beweging gesteunde suikerindustrie binnen afzienbaren tijd zelf als exporteur zou optreden, bezworen. Artikel 16, dat de verplichtingen van Indië regelt, voorziet tevens in het geval dat de Britsch-Indische suiker, welke naar Burma wordt uitgevoerd (gelijk bekend vormt dit land sinds 1 April van dit jaar een afzonderlijk bestuurd gebied), tegen de strekking van de verplichting van Indië in, van daaruit geherexporteerd zal kunnen worden. Een lacune is het ontbreken van eenige bepaling voor den uitvoer over de landgrenzen (Nepal, Afghanistan, Perzië). Of dit een ernstig bezwaar zal opleveren, dient te worden afgewacht. Voorshands worden deze gebieden, voor zoover zij niet vanuit het noorden door Rusland worden bediend, hoofdzakelijk met vreemde suiker voorzien, welke rechtenvrij door Britsch-Indië daarheen wordt ingevoerd.

De verplichtingen van China (artikel 17) zijn, gelijk van dit land moeilijk anders te verwachten was, vrij vaag. Het zal ernaar streven de importen niet te verminderen. In de slotzitting werd door de Chineesche Regeering nog verklaard, dat deze verplichting niet ten nadeele van de ontwikkeling van de eigen productie kon worden geïnterpreteerd. Of, met behulp van buitenlandsch kapitaal, de Chineesche industrie zich in een belangrijke mate verder zal ontwikkelen en daarbij een eventuele uitbreiding van de opname-capaciteit van dit land zal overtreffen, valt niet te voorspellen. De geheele ontwikkeling van deze markt, welke ook tot de voornaamste van Java behoort, blijft onzeker. De cijfers van de afgelopen jaren vertoonen schommelingen, welke honderdduizenden tonnen per jaar beloopten. De interne politieke en economische ontwikkeling is ten deze beslissend en kan evenzeer tot een snel herstel van de vroegere importen leiden als tot een verder wegwijnen van deze kolossale markt. Reden tot bijzonder pessimisme is er echter te dien aanzien niet.

Over de Nederlandsche verplichtingen, in dit hoofdstuk geregeld, hieronder nader in een ander verband.

Verplichtingen der landen met een exportquotum.

Een afzonderlijk hoofdstuk wordt gevormd door de exportquota voor de vrije markt (hoofdstuk IV). Artikel 19 bevat te dien aanzien de beslissende bepaling omtrent de verdeling der markt op basis van de navolgende quota:

	basisquotum in metr. tonnen
België (inclusief Belgisch Congo)	20.000.
Brazilië	60.000
Cuba	940.000
Tsjecho-Slowakije *)	250.000
Dominicaansche Republiek	400.000
Duitschland	120.000
Haïti	32.500
Hongarije	40.000
Nederland (inclusief overzeesche geb. deelen) .	1.050.000
Portugal (inclusief overzeesche geb. deelen) ..	30.000
Peru	330.000
Polen	120.000
Rusland (exclusief exporten naar Mongolië, Tannu Tuva en Sin-Kiang)	230.000
Totaal	3.622.500

*) Tsjecho-Slowakije zal de volgende extra toewijzingen ontvangen:

voor het jaar aanvangende

September 1, 1937 .....

September 1, 1938 .....

September 1, 1939 .....

met dien verstande, dat Tsjecho-Slowakije stappen zal ondernemen tot vermindering van zijn accres in overeenstemming met deze cijfers.

De quota zijn niet overdraagbaar op andere landen.

De totstandkoming van deze quota-verdeeling, een der essentialia van de nieuwe conventie, heeft meer dan 3 van de 5 conferentie-weeken gevorderd. De hierboven afgedrukte tabel bevat het resultaat, dat de onderhandelingscommissie der conferentie (bestaande uit vertegenwoordigers der „big powers”: Engeland, Vereenigde Staten, Frankrijk en Duitschland) heeft weten te bereiken. Een waardeering der afzonderlijke quota moge hier achterwege blijven. Over het geheel genomen zijn de quota van de Europeesche bietlanden niet onbelangrijk hooger dan hun werkelijke exporten gedurende de laatste jaren. Echter mag hierbij niet uit het oog worden verloren, dat de meeste dier landen zich in de jaren van de zeer slechte prijzen op de vrije markt vrijwillig of noodgedwongen van export hebben onthouden en van hen niet was te verkrijgen, dat zij, in het vooruitzicht van een verbetering dier markt, consolidatie van dien toestand zouden aanvaarden. Inzonderheid moest aan Duitschland een belangrijk quotum worden toegekend, hoewel dit land reeds verscheidene jaren practisch niet meer exporteert. Sovjet-Rusland verkreeg een exportquotum en hiermede de erkenning, dat het tot de regelmatig naar de vrije markt exporteerende landen werd gerekend.

Een bijzondere voorziening moest worden getroffen voor Tsjecho-Slowakije, dat zich voor zijn hoogen exporteisch beriep op ernstige interne landbouw-moeilijkheden met haar tarwe en een plotseling terugbrengen van den juist dit jaar aanzienlijk uitgebreiden bietenoogst onaanvaardbaar verklaarde. De geleidelijke reductie, waartoe het thans volgens de conventie verplicht is, schijnt niet onredelijk.

De voornaamste rietlanden zagen hun uitvoeren ongeveer op het huidige peil gestabiliseerd.

Afzonderlijke vermelding verdient de positie van Frankrijk, dat met zijn koloniën sinds eenige jaren de productie stabiliseerde, zoodat het of in eigen behoefte kon voorzien, of nog slechts een zeer klein invoeroverschot vertoonde. Met het oog op de mogelijkheid van vrijwel onvermijdelijke overschotten, welke het gevolg kunnen zijn van onverwacht gunstige oogsten, verlangde en verkreeg het een quotum

voor bijzondere gevallen uit een daartoe ingestelde reserve van 47.500 ton, welke het echter met Joegoslavië moet deelen. Aangezien dit laatste land zich 12.500 ton (hoogstens stijgend tot een maximum van 15.000) toegewezen zag, kan Frankrijk uit dien hoofde op ruim 32.000 tot 35.000 ton rekenen.

Toe- en afnemings der quota; voorraden.

Zooals uit bovenstaande cijfers blijkt, is het totaal der toegestane quota tenslotte een getal geworden, dat een zelfs optimistisch geraamde opname-capaciteit van de vrije markt zeer aanzienlijk overtreft. Weliswaar hebben volgens art. 24 een aantal bieslanden een deel van hun quotum voor het eerstkomende jaar aanstonds vrijgegeven tot een gezamenlijk totaal van 126.500 ton, doch ook dan zal het totaal, dat tot uitvoer gebracht kan worden, met ca. 150.000 ton de op 3.300.000 geschatte vrije markt voor het eerste conventiejaar overtreffen. Dit bracht aanstonds het vraagstuk mede, of de toegestane quota bewegelijk moesten zijn, d.w.z. door vermeerdering of door vermindering aan de te verwachten vraag zouden kunnen worden aangepast. De conventie onderscheidt zich in dit opzicht van de andere restrictie-schema's, welke deze „flexibility” alle kennen. Volgens art. 20 kunnen proportionele verhoogingen van de basisquota worden toegestaan.¹⁾ Hiertoe kan de later te benoemen Council met een meerderheid van $\frac{2}{3}$ der uitgebrachte stemmen besluiten. Ten aanzien van vermindering van de toegestane basisquota is echter een andere regeling opgenomen. Voor het eerste en tweede jaar dezer conventie heeft de Council de bevoegdheid om tot een maximum van 5 pCt. een proportionele vermindering der quota voor te schrijven. Voor de latere jaren echter mist de Council deze bevoegdheid. Hij kan slechts aanbevelingen aan de betrokken regeeringen doen, indien een reductie der basisquota wenschelijk geacht wordt. Doch zoodanige vermindering zal alleen van kracht worden, indien alle aangesloten regeeringen daarmede instemmen. Het is duidelijk, dat de schaduw van de Chadbourne-overeenkomst hier over de conventie hangt. Een herhaling van den voor de deelnemers noodlottigen gang van zaken, waarbij de conventie voortduerde ondanks de ineenschrompelende markt, welke een vol benutten van de quota, die de deelnemers elkander hadden toegestaan, onmogelijk maakte, wilde de conferentie blijkbaar niet. Doordat het aantal outsiders zooveel geringer is dan destijds, is het gevaar hiervoor zeer gering, doch blijkbaar wilden diegenen, die het grootste belang hadden bij een handhaving van hun afzet, ook indien de markt zich in ongunstige richting ontwikkelt, zich niet tot een vermindering van hun quotum laten dwingen. Een gunstige zijde van dit gebrek aan soepelheid — in aanpassing naar beneden — is zeer zeker, dat de conventie niet kan worden gehanteerd om de prijzen van suiker op te zetten. Als de markt zich uitbreidt is een verruiming van het aanbod, dat voor de eerste 2 jaren in elk geval reeds de mogelijkheden van de markt aanzienlijk overtreft, aanstonds mogelijk. Andere bepalingen wijzen in dezelfde richting, zoo de bijzondere bevoegdheid, aan het uitvoerend bureau der conventie in artikel 41 verleend, telegrafisch de deelnemende regeeringen tot vergroting van hun quotum uit te noodigen in geval de behoefte van de markt dit z.o. zou eischen en bij het uitblijven van een vereischte meerderheid op staanden voet een vergadering van den Council bijeen te roepen. Een andere bepaling in dezelfde richting vinden wij in art. 51, waarbij de Regeering van een importland op grond van een acuut tekort aan beschikbare suiker of een abnormale stijging in den wereldprijs, den Council mag uitnoodigen hiertegen afdoende maatregelen te nemen en in geval van weigering zich uit de conventie mag terugtrekken. Geen zinledige bepaling is het dan ook, dat in Hoofdstuk II (algemeene verplichtingen) als eerste artikel de navolgende tekst is opgenomen:

¹⁾ De Philippijnen zullen hierin voor 4 pCt. deelen.

The Contracting Governments agree that it is their policy so to direct the arrangements made under the present Agreement as always to assure consumers of an adequate supply of sugar on the world market at a reasonable price not to exceed the cost of production, including a reasonable profit, of efficient producers.

De mentaliteit, die uit al deze bepalingen spreekt, is voor de consumentenwereld alleszins geruststellend. De deelnemende regeeringen, welke een conventie tot stand brengen om een noodlijdende, dan wel met zware offers op de been gehouden, industrie eenigermate te saneeren, haasten zich om alle verzekeringen te geven, die noodig zijn, dat deze conventie niet zal leiden tot een onredelijke opdrijving der prijzen of een verwaarloozing van de belangen van de consumenten. Geen wonder dan ook dat met deze cijfers en feiten voor oogen de markt op het totstandkomen van de conventie niet of nauwelijks heeft gereageerd. Een sterke prijsstijging en een daarmede gepaard gaande overmatige rentaliteit van de suikerindustrie zijn niet te verwachten. De vrije markt zal in het te ruime kleed der conventie moeten ingroeien. Bevredigende verhoudingen voor de aldus georganiseerde industrie zullen eerst geleidelijk kunnen intreden.

Ik ga thans enkele bepalingen voor het toekennen op beperkte schaal van extra quota in gevallen van hardheid, die zich anders zouden kunnen voordoen, voorbij en vermeld nog, dat bijzondere bepalingen getroffen zijn ten aanzien van de voorraden, welke mogen worden aangehouden. In Hoofdstuk V wordt door de deelnemende regeeringen weliswaar verklaard, dat het onwenschelijk is, dat overmatige voorraden van suiker op de markt zouden drukken, doch voor de meeste deelnemers blijft het dan ook bij deze min of meer platonische verklaring. Alleen voor de landen, aan wie exportquota voor de vrije markt zijn toegekend, zijn bepalingen getroffen. In den regel zullen zij slechts 25 pCt. van hun product (Hongarije 30 pCt.) mogen bezitten. Voor Cuba geldt een afzonderlijke regeling. Teekenend voor dezelfde mentaliteit als hierboven geschetst is dan echter art. 27, waarbij speciaal voor de rietsuiker produceerende landen is voorgeschreven een minimum voorraad van ten minste 10 pCt. van hun exportquotum; een bepaling, ingegeven door de vrees, dat deze landen anders niet in staat zouden zijn aan plotseling opkomende vraag naar suiker te voldoen.

Is met het bovenstaande kort samengevat wat de conventie bevat aan rechten en verplichtingen, welke daarvan de kern uitmaken, daarnaast verdient nog vermelding een aantal algemeen gehouden verplichtingen, alsmede de kentrekken van de tot stand gekomen organisatie tot uitvoering der conventie.

Algemeene verplichtingen.

De algemeene verplichtingen, welke in hoofdzaak de uitkomst zijn van een hieromtrent in een afzonderlijk comité gevoerd overleg, behelzen een aantal verklaringen en aanbevelingen van algemeen karakter, welke met de suikerproductie in haar geheel samenhangen. In artikelen 4 en 6 is een voorzichtig geformuleerde poging gewaagd om het monster der protectie, dat zulke funeste gevolgen voor de ontwikkeling van de suikerindustrie heeft gehad, te lijf te gaan. Tot meer dan het uitspreken van enkele beginselen en een opdracht aan den Council tot een nadere bestudeering van de mogelijkheden tot het in uitvoering brengen van deze beginselen kon men thans nog niet komen. Nemen de regeeringen de verklaringen thans afgelegd ernstig, dan is in elk geval een nuttig begin gemaakt. Het hierbedoelde beginsel behelst het verband gelegd tusschen een prijsstijging van de suiker en den huidige graad van bescherming om te voorkomen, dat nieuwe prikkels tot het uitbreiden van productie of het belemmeren van het verbruik zouden ontstaan. De Council heeft tot taak de protectie in al haar vormen te bestudeeren en voorstellen aan de deelnemende regeeringen op te stel-

len om dit beginsel te verwezenlijken. Niet oninteressant is in dit verband, dat als afzonderlijke studieobjecten in artikel 6 sub b en c zijn genoemd het effect van directe en indirecte premies aan suikerproducerende industrieën in het algemeen verleend en de mogelijkheid, dat witsuiker exporteerende landen onderling afspraken maken om elkanders nationale markt te ontzien. Beide gevallen wijzen zeer duidelijk in de richting van een vorm van protectie, welke in verschillende landen, naast den rechtstreekschen steun aan landbouw en verwerkende industrieën, nog wordt verleend aan raffinagebedrijven. Door middel van drawbacks wordt een storende invloed op de markt uitgeoefend, doordat de marge tusschen ruw en witsuiker abnormaal klein is geworden, zoodat zij de zelfkosten van het witmaken der suiker niet meer dekt.

Verder wordt in art. 5 een welwillende behandeling toegezegd van alle voorstellen, welke van den Council zullen uitgaan om de positie van de suikerindustrie in het algemeen op verschillende wijzen te bevorderen. Zoo wordt afzonderlijk melding gemaakt van verlaging van onevenredig zware fiscale lasten op de suiker (wien de schoen past trekke hem aan), aanmoediging en bevordering van het verbruik van suiker, vooral in landen met lage consumptie, het tegengaan van misbruiken ontstaan door den handel in suikervervangende surrogaten en de studie van nieuwen afzet van suiker, zooals in veevoeder, alcohol, e.d. Indien de Council het in te stellen bureau in staat stelt op dit gebied op behoorlijke schaal zijn arbeid te ondernemen, kan hiervan zeer zeker nuttig resultaat worden verwacht.

De organen der conventie.

Ik kom thans aan de organisatie der uitvoerende organen van de conventie, welke in hoofdstuk VI zijn geregeld. Het totstandbrengen van een accoord op dit gebied heeft zeer veel moeite gekost, maar is dan ook niet het minst waardevolle resultaat van den onderhandelingsarbeid. De conventie zal worden uitgevoerd door 2 lichamen, t.w. de Algemeene Vergadering (General Council), samengesteld uit gedelegeerden van alle deelnemende staten, en een Uitvoerend Comité (Executive Committee) van 9 leden, beide zetelende in Londen. De voornaamste bepalingen betreffen het stemrecht en de bevoegdheden dezer lichamen. Art. 37 behelst een verdeling van het stemrecht, welke op toepassing van een formule, gebaseerd op exporten en producties afzonderlijk, is gebaseerd. De exportlanden bezitten tezamen 55 stemmen, de importlanden (of die er voor doorgaan) tezamen 45.¹⁾ Als regel wordt met eenvoudige meerderheid van stemmen beslist. Alleen de toewijzing van additioneële quota vereischt $\frac{2}{3}$ van het aantal stemmen en de beslissing omtrent maatregelen tegen overtreding van het Agreement (art. 44), alsmede zulke beslissingen in verband met uittreding van een of meer leden (art. 51) vereischen een $\frac{2}{3}$ meerderheid.

Nog grootere moeilijkheden wellicht dan het samenstellen van den Council leverde die van het kleine uitvoerende comité op, aangezien daar slechts 9 plaatsen te verdeelen waren. Art. 39 behelst het resultaat van lange onderhandelingen. Drie plaatsen worden bezet door vertegenwoordigers van importlanden, waarvan Engeland en Amerika een permanenten zetel verkrijgen, en de andere leden van deze groep over de bezetting van den derden zetel jaarlijks zullen stemmen. Drie plaatsen verkregen de rietsuiker producerende landen, waarvan Cuba en

¹⁾ De navolgende stemmen werden toegekend:

exportlanden: Cuba 10, Nederland 9, Rusland 5, Duitschland 4, Australië, Tsjecho-Slowakije, San Domingo, Frankrijk en Peru elk 3, Zuid-Afrika, Brazilië, Polen elk 2 en België, Haïti, Hongarije, Philippijnen, Portugal en Joego-Slavië elk 1;

importlanden: Engeland en de Vereenigde Staten 17, India 6 en China 5.

Nederland een permanenten zetel; terwijl de derde bij toerbeurt door 5 andere landen wordt bezet. De resterende 3 zetels voor de bietlanden worden volgens een ingewikkelde toerbeurtregeling bezet, waarbij geen staat langer dan 3 jaren lid van het comité kan zijn. Een aantal artikelen regelen de verschillende bevoegdheden der beide lichamen en de taakverdeling tusschen beide.

De kosten worden gedragen naar rato van het aantal stemmen, dat iedere regeering in den Council heeft. De begrooting zal, behoudens bijzondere goedkeuring der betrokken regeeringen, £ 12.500 per jaar niet overschrijden. Voor Nederland komt dit neer op een jaarlijksche maximum contributie van rond f 10.000.

Diverse bepalingen.

Enkele zeer belangrijke bepalingen voor het lot der conventie zijn nog opgenomen in hoofdstuk VII. Art. 44 opent de mogelijkheid, dat de Council besluit tot het nemen van maatregelen tegen een deelnemende staat, die zijn verplichtingen niet nakomt. De invoer van suiker uit zulk een land kan worden verboden of beperkt en aldus luidt dit merkwaardige voorschrift: „the taking of such measures shall not be deemed to be contrary to any most-favoured-nation right which the offending Government may enjoy”. Voor iederen kenner van de handelspolitiek en van de rol, die de clause van de meestbegunstigde natie daarin heeft gespeeld, is het duidelijk, dat deze plurilaterale afspraak een beteekenis heeft, welke ver buiten de grenzen der suikerovereenkomst reikt. Het is naar mijn weten de eerste bres, die met medewerking van de Vereenigde Staten en Engeland is geschoten in de heerschappij van de meestbegunstigingsclause, door middel van een conventie.

Artikel 45 bepaalt, dat een speciale bijeenkomst van den Council kan worden bijeengeroepen om maatregelen te beramen, welke aanbevolen zouden kunnen worden aan de deelnemende regeeringen tegen landen, die geen deel uitmaken van het Agreement en door hun actie het doel der overeenkomst schaden.

Vervolgens bevat art. 51 eenige belangwekkende bepalingen omtrent de voorwaarden, waaronder de overeenkomst door de deelnemende staten kan worden opgezegd. Boven vermeldde ik reeds zulk een recht voor een importeerenden staat. Daarnaast verkrijgt een exporteerende staat, die door een ongunstige wijziging in vraag en aanbod op de vrije markt, onverschillig of die wel dan niet door een land dat deelneemt aan de conventie is veroorzaakt, zijn verkoopmogelijkheden aanmerkelijk ziet verminderen, het recht hieromtrent een klacht bij den Council in te dienen. Erkend de Council de gegrondheid van die klacht, dan kan bedoelde staat uittreden. Ontkent de Council die, dan wordt dezelfde klacht nogmaals voorgelegd aan 3 arbiters. De betrokken staat kan dan alsnog uittreden, indien de arbiters hem in het gelijk stellen.

Hetzelfde hoofdstuk, alsmede het op den dag van de onderteekening daaraan toegevoegde protocol, bevatten nog eenige bepalingen betreffende de ratificatie. Binnen 40 dagen zullen de deelnemende staten aan de Engelsche Regeering mededeelen, hoever zij met de ratificatie van deze conventie zijn gevorderd. Het verdrag zal op 1 September in werking treden, indien het op dien datum door alle onderteekenaars is geratificeerd. Zoo niet, dan kunnen de regeeringen, die geratificeerd hebben, alsnog beslissen het onder elkander in werking te doen treden. Indien op 1 Januari 1938 er nog ratificaties ontbreken, hebben de andere deelnemende regeeringen het recht te beslissen of de conventie van kracht zal blijven of niet.

Het Nederlandsche Rijk.

Tot het slot bewaarde ik een korte beschouwing over de rechten en verplichtingen, welke voor het Nederlandsche Rijk in deze conventie zijn vastgelegd.

In artikel 19 komt Nederland, met inbegrip van zijn overzeesche gebiedsdeelen, voor met een basisquotum van 1.050.000 ton (practisch beteekent dit uit den aard der zaak een quotum voor Java). Volgens de definities van art. 1 is dit z.g. tel quel, d.w.z. suiker volgens de typen, welke tot nog toe door Java zijn voortgebracht. Omgerekend op ruwsuiker beteekent dit bij de huidige verhouding tusschen ruw en witsuiker ruim 1.100.000 ton. In art. 18 is bepaald, dat het Rijk in Europa van netto uitvoeren van suiker zal afzien en het recht heeft zijn behoefte aan suiker geheel te dekken uit de eigen voortbrenging en uit importen uit andere deelen van het Rijk. Hetzelfde artikel bepaalt, dat ook Suriname van netto uitvoeren naar landen buiten het Koninkrijk der Nederlanden afziet. Het quotum is dus, evenals voor den Congo en voor de Portugeesche bezittingen, niet aan de afzonderlijk genoemde koloniën, maar aan het Rijk in zijn geheel, waartoe zij behooren, toegekend. Dit is niet alleen staatsrechtelijk juist, doch heeft ook eenige praktische beteekenis. Indien n.l. het Koninkrijk uit de vrije markt invoert, wordt voor een gelijk kwantum de uitvoer van suiker uit het Koninkrijk niet ten laste van het quotum gebracht. Uitvoer beteekent immers in den zin van deze conventie netto uitvoer. De levering van suiker binnen de grenzen van het Koninkrijk valt buiten de bepalingen der conventie. Zoo kan Suriname aan Curaçao suiker leveren, mits deze niet weer ten uitvoer wordt gebracht. Het leeuwendeel der Surinaamsche productie zal echter door Nederland moeten worden opgenomen, hetgeen ook ingevolge de bekende suikersteunregeling het geval is. Hetzelfde geldt voor de bekende 80.000 ton, welke sinds het begin van dit jaar met medewerking en steun van het Landbouwcrisisfonds door Java aan de Nederlandsche industrie worden geleverd. Mochten de beide partijen het echter eens worden, dat deze levering geheel of ten deele beter achterwege kan blijven, zoodat een overeenkomstig kwantum suiker uit de vrije markt gekocht moet worden, dan is tot hetzelfde kwantum export uit het Koninkrijk boven het bovengenoemd quotum van 1.050.000 ton toegestaan, aangezien hierdoor in totaal de omvang van de vrije markt niet wordt verminderd. De hierdoor ontstane bewegingsvrijheid is in alle opzichten een voordeel.

Het effect van het verkregen quotum op de Javaproductie is niet met volstrekte stelligheid te voorspellen. Voor de eerste 2 jaren zal denklijk wel een korting van 4 à 5 pCt. op het quotum worden toegepast, dat hiermede rond 1.000.000 tel quel wordt. Tellen wij hierbij de behoefte van de Indische markt en de 80.000 ton naar Nederland, dan zou zelfs zonder de vorming van de voorraden, waartoe Java volgens art. 26 tot een maximum van 500.000 ton op 1 April van elk jaar is gerechtigd, de afzet voor een productie van ruim 1.4 miljoen ton gewaarborgd zijn. Voor de latere jaren wordt dit zonder verdere toekenning van verhoogde quota 1.450.000. Zonder dat zulks tot groote verheugenis aanleiding behoef te geven, brengt dit resultaat toch mede, dat een heilzame vastheid is verkregen, welke de Java-suikerindustrie in de laatste jaren al te zeer heeft ontbeerd. Het welslagen van de doorgevoerde reorganisatie (de saneering-Hart) hing met de mogelijkheid de productie ongeveer op de helft van de normale capaciteit van de jaren 1930/31 te handhaven, ten nauwste samen. Menselijkerwijs gesproken is deze zekerheid thans voor den tijd van 5 jaar verkregen. Voor dienzelfden tijd is Java van de obsessie eener gestadige uitbreiding van de protectie en een dienovereenkomstige verdere inschrompeling van de vrije markt bevrijd.

Geheel waterdicht is de conventie zeer zeker niet, maar de meest tastbare en voor de hand liggende gevaren zijn toch bezworen. Steunend op zijn hooge organisatie en lagen kostprijs zal de Java-suikerindustrie in haar tegenwoordigen omvang een periode van rustige voortzetting van het bedrijf kunnen door-

maken. In het licht van de bewogen geschiedenis, welke deze industrie sinds 15 jaren heeft gekenmerkt, is dit een onvermengd voordeel, dat de toetreding van Nederland tot deze conventie ten volle wettigt.

Den Haag, 13 Mei 1937. J. VAN GELDEREN.

HET ZEVENDE JAARVERSLAG VAN DE B.I.B.

Het op 3 Mei j.l. gepubliceerde zevende verslag van de B.I.B. is een belangrijk document. Dat het dat is, komt niet vanwege den grooten omvang van de zaken der Bazelsche instelling; deze zaken zijn, het zal zoo aanstonds blijken, eer afgenomen dan gestegen. Het verslag behelst echter een aantal beschouwingen van den President Mr. L. J. A. Trip over de ontwikkeling der conjunctuur in het algemeen en over het goudvraagstuk in het bijzonder, welke beschouwingen ons bijzonder belangwekkend voorkomen.

Alvorens daarop nader in te gaan doen wij eerst enkele mededeelingen over het bedrijf van de B.I.B. in het laatste verslagjaar. Wij laten te dien einde hieronder een staat van balansposten en bijbehorende percentageberekeningen volgen, die van de ontwikkeling van het bedrijf een overzicht geeft.

Uit de cijfers, die in goudfranken luiden, blijkt, dat de omvang der zaken, op goudbasis berekend, in het laatste jaar een weinig is achteruit gegaan. Dit is een gevolg van de devaluaties in het najaar van 1936, waardoor in debet en credit een aantal posten in goudwaarde afnamen.

Overigens vallen er enkele verschuivingen te constateeren. Zoo zijn de kasmiddelen en het goud eenigszins gestegen, hetgeen verband houdt met den wensch om bepaalde valutarisico's te beperken; voorts zijn ter versterking van de rente-inkomsten der B.I.B. die in verband met de algemeene geldruimte vaak aan vermindering onderhevig waren, in sommige perioden de uitzettingen voor een tijdsduur van verscheiden maanden hooger opgevoerd dan in vorige jaren. Bijzonder belangrijk zijn deze verschuivingen intusschen niet.

Het goudclearingbedrijf en de eigen goudzaken der B.I.B. hebben in het laatste boekjaar eenige uitbreiding ondergaan. Het ter clearing beschikbaar gestelde goud beliep ultimo Maart 1936 268 miljoen Zw. goudfrancs en steeg per saldo tot 433 miljoen per ultimo Maart 1937. In verhouding tot de totale goudvoorraden der circulatiebanken en tot de internationale goudverplaatsing blijven deze bedragen intusschen nog zeer gering, ook al vertoonen zij dan eenige stijging.

De huidige tijdsomstandigheden en de structuur van de B.I.B. zelve hebben een voorspoedige ontwikkeling van deze instelling niet toegelaten. De B.I.B. toch is door haar statuten zeer in haar bewegingsvrijheid beperkt, daar zij slechts gelden mag uitzetten in landen, die voldoen aan de eischen van den gouden of goudwisselstandaard. De bank moet het hebben van het internationale credietverkeer, waar bij zij krachtens structuur en bestemming kan optreden als deviezen centrale voor de onderscheiden circulatiebanken in landen met gouden of goudwisselstandaard. Nu is echter het credietverkeer gering en tot een herstel van de vroegere deviezenpolitiek komt het thans al evenmin. Daarom blijven ook de zaken van de B.I.B. beperkt. Zij maakt nog genoeg winst om na dotatie der reserves 6 pCt. dividend uit te keeren en een kleine rentevergoeding te geven aan de Staten, die geld op langen termijn bij haar hebben gedeponeerd. Maar daarbij blijft het dan ook.

* * *

Veel belangrijker dan de mededeelingen over het bedrijf van de B.I.B. zijn de beschouwingen, door President Trip gewijd aan de conjunctuur en aan de geldpolitiek.

Wat ons wel in de eerste plaats opvalt, is de ingenomenheid, waarmee Mr. Trip zich over de verschillende devaluaties in de goudlanden uitlaat. In

den aanvang van het verslag (blz. 5 van de Deutsche uitgave) lezen wij al aanstonds, „daz die Wertveränderungen der verschiedenen Währungen für die ausländischen Waren- und Kapitalmärkte völlig reibungslos vor sich gingen und daz in der Aufwärtsentwicklung der Weltwirtschaft kein Rückschlag eintrat.“ En na behandeling van de verschillende monetaire maatregelen, die in het afgelopen jaar werden getroffen heet het dan verder bij de bespreking van de prijsbeweging der goederen (zie blz. 30 der Deutsche editie):

„Es ist bezeichnend, daz die Angleichung der Währungen im Herbst 1936 keinen Rückschlag in der Weltpreisbewegung verursacht hat. Sie erfolgte zu einer Zeit, als die Weltpreise im Steigen begriffen waren (und nicht wie die Entwertung des Pfundes mitten in einer aussergewöhnlich heftigen Krise), und wurde allgemein als Mittel angesehen, ein Währungsgleichgewicht wiederherzustellen, das voraussichtlich geeignet ist, die Belebung des Welt Handels zu erleichtern“ (Cursiveering van ons).

Wij hebben vóór het verlaten van de vroegere goudbasis hier te lande wel eens andere klanken van Mr. Trip vernomen! Het stemt intusschen tot verheugenis, dat over de voorloopige gevolgen, die de devaluatie der goudlanden voor den wereldhandel heeft gehad, tusschen den President van N.B. en B.I.B. en de devaluïsten thans geen verschil van meening meer bestaat.

De overeenstemming der meeningen strekt trouwens nog verder. Reeds vóór de devaluatie in de goudlanden is door verschillende voorstanders van een rationeële geldcorrectie ter verkrijging van een betere verhouding tusschen opbrengst en kosten de aandacht gevestigd op de problemen, die zich terstond

na de devaluatie zouden voordoen. Een devaluatie toch is niet meer dan een eerste stap, een maatregel, waarmee zekere ontwrichtingen van de monetaire deflatie weder worden hersteld, maar als zoodanig noch een panacee noch een definitief fundament voor het geldwezen. Wat de wereld noodig heeft, is een stabiel ruilmiddel, waarbij inflatie en deflatie vermeden worden. Daartoe kan een devaluatie, volgende op een tijdvak van hevige deflatie, stellig het terrein effenen; men kan zelfs zeggen, dat een stabiel geldwezen in de goudlanden zonder devaluatie „überhaupt“ onbereikbaar zou zijn gebleven. Maar men realiseere zich terdege, dat devaluatie niet anders is dan een eerste stap en dat zij door een definitieve stabilisatie van het geldwezen moet worden gevolgd.

De President van de B.I.B. blijkt van dezelfde opvatting. Vroeger meenden wij zijn uitlatingen in dezen zin te moeten interpreteren: herstel den internationalen gouden standaard, hef de handelsbelemmeringen op, zorg voor interne aanpassing der kosten en voor budgetair evenwicht en de zaak is in orde. Thans echter erkent de President, dat met herstel van den gouden standaard en met het treffen van de andere genoemde maatregelen de zaak nog heelemaal niet in orde is, en wel om de eenvoudige reden, dat juist in den gouden standaard als zoodanig factoren schuilen, die gemakkelijk tot nieuwe evenwichtsverstoringen aanleiding kunnen geven en met welke betekenis juist in onze dagen terdege rekening moet worden gehouden.

De conjunctuur toch heeft zich het laatste jaar ontwikkeld in de richting eener snel stijgende prosperiteit. De verruiming van de goudproductie en

Activa (in 1000 Zw. goud frs. en in % van het balanstotaal).

Datum	Goud, kas en tegoed bij banken		Call-gelden		Herdiscontabel papier				Andere uitzettingen						Andere Activa		Balans-totaal
					Handels- en bankaccepten		Schatkist-papier		tot 3 mnd.		3-6 mnd.		6 maanden en langer				
	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. fr.	%	1000 Zw. frs.
30. VI. 1930.....	5.120	0.5	23.046	2.1	239.295	22.0	261.352	24.1	486.943	44.9	68.352 ¹⁾	6.3	—	—	1.612	0.1	1.085.721
31. III. 1931	7.239	0.4	186.281	9.8	471.424	24.8	138.103	7.3	850.694	44.7	12.788	0.7	222.652	11.7	11.967	0.6	1.901.149
31. III. 1932	14.212	1.3	74.385	6.6	473.560	42.0	136.738	12.1	380.814	33.8	35.852	3.2	789	0.1	9.661	0.9	1.126.011
31. III. 1933	11.396	1.2	52.543	5.6	275.172	29.2	257.461	27.4	270.888	28.8	58.782	6.3	6.456	0.7	7.876	0.8	940.575
31. III. 1934	30.934	4.6	14.447	2.2	157.719	23.6	192.103	28.8	124.485	18.7	70.756	10.6	68.014	10.2	9.067	1.3	667.526
31. III. 1935	13.647	2.1	15.465	2.3	148.451	22.5	213.976	32.4	133.417	19.2	59.829	9.1	64.584	9.8	10.461	1.6	659.829
30. VI. "	33.783	5.1	15.297	2.3	136.198	20.6	212.776	32.2	94.266	14.3	93.483	14.1	65.034	9.9	10.176	1.5	661.015
30. IX. "	28.015	4.2	17.049	2.6	124.668	18.9	217.449	32.9	140.088	21.3	62.892	9.5	59.869	9.0	10.854	1.6	660.873
31. XII. "	27.533	4.2	15.422	2.3	131.695	20.1	205.654	31.3	111.666	17.0	84.745	13.-	67.933	10.3	11.856	1.8	656.405
31. III. 1936	33.799	5.1	12.960	2.0	150.250	22.7	188.279	28.5	134.035	20.4	44.019	6.6	84.822	12.8	12.619	1.9	660.783
30. VI. "	45.899	6.9	16.867	2.6	151.925	23.0	180.922	27.4	91.999	13.9	117.941	17.8	47.711	7.2	8.205	1.2	661.468
30. IX. "	41.085	6.2	14.806	2.2	110.934	16.6	211.751	31.7	147.323	22.-	55.250	8.3	77.689	11.6	9.373	1.4	668.312
31. XII. "	56.491	9.2	5.253	0.9	134.022	21.7	147.671	24.0	80.328	13.1	91.143	14.7	99.900	16.2	1.474	0.2	616.284
31. III. 1937	70.723	11.4	26.538	4.3	101.347	16.4	130.696	21.1	121.911	18.7	76.538	12.4	89.663	14.5	1.425	0.2	618.842
30. IV. "	64.930	10.4	25.234	4.1	106.654	17.1	133.379	21.4	147.194	23.7	60.429	9.7	83.229	13.3	1.701	0.3	622.750

1) Deze post omvat alle uitzettingen van meer dan 90 dagen.

Passiva (in 1000 Zw. frs. en in % van het balanstotaal).

Datum	Kapitaal (gestort)		Reserves		Lang loopende deposito's						Dad. opvraagb. gelden en deposito's t. 6 mnd.						Andere Passiva		
					Reparatie-annuïteiten		Duitsche Reg.		Fransche Reg.		Circ. banken v. eig. rekening		Idem voor rek. van derden		Andere Deposanten				
	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.	%	1000 Zw. frs.
30. VI. 1930	102.500	9,4	—	—	151.231	13,9	123.534	11,4	—	—	111.107	10,2	153.677	14,2	3.642	0,3	1.832	0,2	
31. III. 1931	103.188	5,4	—	—	154.874	8,2	77.437	4,1	68.880	3,6	811.807	42,7	653.175	34,4	14.021	0,7	17.768	0,9	
31. III. 1932	108.500	9,6	3.842	0,4	153.623	13,6	76.811	6,8	68.649	6,1	608.185	54,0	68.154	6,1	7.823	0,7	30.425	2,7	
31. III. 1933	125.000	13,3	9.387	1,0	153.640	16,3	76.820	8,2	68.481	7,3	451.727	48,0	13.301	1,4	6.615	0,7	35.603	3,8	
31. III. 1934	125.000	18,7	13.706	2,1	153.546	23,0	76.773	11,5	40.903	6,1	178.911	26,8	9.418	1,4	1.071	0,2	68.197	10,2	
31. III. 1935	125.000	18,9	17.271	2,6	154.294	23,4	77.147	11,7	63.961	9,7	142.646	21,7	25.698	3,9	4.256	0,6	49.559	7,5	
30. VI. "	125.000	18,9	20.859	3,2	154.670	23,4	77.335	11,7	141.296	21,4	152.506	23,1	13.763	2,1	3.370	0,5	49.550	7,4	
30. IX. "	125.000	18,9	20.859	3,2	154.811	23,4	77.406	11,7	63.961	9,7	158.758	24,-	13.357	2,0	3.116	0,5	43.606	6,6	
31. XII. "	125.000	19,1	20.859	3,2	154.387	23,5	77.194	11,8	63.961	9,7	156.354	23,8	11.107	1,7	743	0,1	46.801	7,1	
31. III. 1936	125.000	19,2	20.859	3,2	154.340	23,4	77.170	11,7	63.961	9,7	158.384	23,9	14.319	2,2	896	0,1	45.854	6,9	
30. VI. "	125.000	18,9	22.059	3,3	154.059	23,3	77.029	11,6	63.961	9,7	165.426	25,1	10.606	1,6	285	0,0	43.043	6,5	
30. IX. "	125.000	18,7	22.059	3,3	153.096	22,9	76.548	11,5	63.961	9,3	174.250	26,1	6.344	0,9	649	0,1	46.405	6,9	
31. XII. "	125.000	20,3	22.059	3,6	153.280	24,9	76.640	12,4	44.916	7,3	146.509	23,8	6.242	1,0	90	0,0	41.548	6,7	
31. III. 1937	125.000	20,3	22.059	3,6	153.157	24,8	76.579	12,4	44.223	7,1	152.940	24,7	4.248	0,7	237	0,0	40.399	6,5	
30. IV. "	125.000	20,1	22.059	3,5	153.280	24,6	76.640	12,3	43.095	6,9	156.575	25,2	4.268	0,7	362	0,1	41.471	6,6	

1) Bovendien komt op de balans per 30 VI '30 een post voor van 438 miljoen Zw. Frs. wegens nog te verdeelen opbrengst van de 5½ pCt. Duitse leening, de zgn. Young-leening. Op latere balanssen zijn alle posten betr. de intern. reparatieleeningen buiten beschouwing gelaten. 2) Inclusief gouddepôts van centrale banken.

van de goudvoorraden der centrale banken, de door de devaluaties verbeterde verhouding tusschen „binnen- en buitenwaarde” van het geld, de allerwegen verlaagde rentestand en de vermindering van buitenlandse schulden vormen evenzoo vele door den Bankpresident genoemde factoren, die de hausse bevorderen en die wel getemperd, maar niet teniet gedaan worden door de in den loop der depressie angstwekkend in omvang en aantal toegenomen handelsbelemmeringen. Voorzichtig uit de President de voorspelling, dat de hausse nog wel eenigen tijd kan aanhouden, en wel o.m. omdat het herstel in de onderscheiden landen op zeer verschillende tijdstippen is begonnen en omdat het zich in vele gevallen uitermate aarzelend en met groote terughoudendheid heeft voltrokken, zoodat „in einigen grundlegenden Punkten der jetzigen wirtschaftliche Aufschwung einzelne ganz besondere Merkmale aufweist, die wohl dazu berechneten könnten, die gegenwärtige Lage einiger Massen hoffnungsvoll zu beurteilen” (blz. 13 der Deutsche uitgave).

De vraag rijst echter, of deze hausse niet een uiting is van omstandigheden, die op den duur tot een nieuwe evenwichtsverstoring moeten voeren. Afgezien van den invloed der bewapeningsuitgaven, welke de Bankpresident terecht in de huidige conjunctuurphase bijzonder gevaarlijk acht als extra stimulans voor een mogelijk reeds ietwat overprikkeld economisch leven, valt in dit verband vooral de aandacht te vestigen op het goudvraagstuk, dat door Mr. Trip uitvoerig wordt behandeld.

Het goud, door velen vereerd als stabilisator van het geldwezen, heeft in feite al heel wat storingen veroorzaakt. Vreesde men vóór den omslag van 1929 algemeen voor toenemende goudschaarschte, zoo is in de laatste jaren juist het omgekeerde het geval geweest. De productie is geweldig gestegen, de Oost heeft veel goud afgegeven, Rusland heeft in 1937 wederom belangrijke bedragen van zijn gestegen goudproductie verkocht, het particuliere „hoarding” van goud in West-Europa heeft sinds de devaluaties plaats gemaakt voor een aanzienlijk „disharding”, en de prognose voor de productie luidt, dat deze nog aanzienlijk verder zal stijgen.

Enkele cijfers kunnen dit toelichten. De productie vertoont het volgende beeld:

Goudproductie in onzen fijn goud.

Jaar	Z.-Afr.	U.S.S.R.	Ver. Staten	Canada	Andere landen	Totaal	Idem in Zw. goud francs
1915 ¹⁾	9.096	1.546	4.888	918	6.146	22.594	2.420
1929..	10.412	1.085	2.208	1.928	4.040	19.673	2.108
1930..	10.716	1.434	2.286	2.102	4.184	20.722	2.220
1931..	10.878	1.701	2.396	2.694	4.702	22.371	2.397
1932..	11.559	1.990	2.449	3.044	5.264	24.306	2.604
1933..	11.014	2.667	2.537	2.949	6.336	25.503	2.732
1934..	10.480	4.263	2.916	2.972	6.999	27.630	2.960
1935..	10.774	5.831	3.619	3.283	7.484	30.991	3.320
1936..	11.339	7.350	4.295	3.721	8.549	35.254	3.777

¹⁾ Maximum vóór 1932.

Uit de cijfers blijkt, dat de productie in Zuid-Afrika op peil blijft, mede door de exploitatie van minder rijke ertslagen, die bij de huidige kostenverhoudingen met winst bewerkt kunnen worden, en dat de productie in alle andere gebieden sterk is gestegen, het meest in Sowjet-Rusland.

De afgifte van goud uit het Oosten blijkt uit het volgende staatje:

(In millioenen Zw. goud francs).

Jaar	Br.-Indië	China	Hongkong	Totaal
1931.....	477	54	63	594
1932.....	1.014	118	59	1.191
1933.....	653	74	100	827
1934.....	706	54	68	828
1935.....	495	43	34	572
1936.....	371	37	29	437
Totaal....	3.716	380	353	4.449

Ook in 1936 heeft het Oosten nog goud afgegeven, maar de verwachting is gerechtvaardigd, dat de stroom in de naaste toekomst in omgekeerde richting zal gaan. Britsch-Indië neemt laatstelijk belangrijk meer zilver op, hetgeen een symptoon is van toenemende vraag naar edel metaal in het Oosten, een vraag, die uiteraard door de economische opleving zal worden bevorderd.

Intusschen moet de vraag van het Oosten al heel drastisch toenemen, wanneer daardoor de invloed van de stijging der goudproductie zal worden te niet gedaan; waarschijnlijk is dit voorshands niet. Waar ook de vraag voor industriële doeleinden geringer is dan vroeger, daar moet men dus voor de komende jaren rekening houden met een zeer overvloedige voorziening van de monetaire goudbehoefte.

Dit kan leiden tot „goudinflatie”; het woord wordt door Mr. Trip niet gebruikt, maar het gevaar als zoodanig wordt duidelijk door hem aangegeven. Terecht stelt hij daarom de vraag, of zich de invloed van den goudstroom laat neutraliseeren.

Voor zoover het bij de goudvoorziening der verschillende landen eenvoudig gaat om verplaatsing van reeds vroeger aanwezig goud van het eene land naar het andere als gevolg van de trektochten van het vagabondeerende kapitaal, kunnen de egalisatiefondsen den invloed van het goud neutraliseeren door ervoor te waken, dat bij toevloed van goud geld aan de geldmarkt wordt onttrokken tot gelijk bedrag, als waartoe goud toestroomt, en wel door uitgifte van schatkistpapier, terwijl het omgekeerde bij afvloed van goud kan geschieden.

De mogelijkheid van zulk een sterilisatie, die tot aanmerkelijke bedragen reeds is toegepast door Engeland en laatstelijk ook door de Vereenigde Staten, en die uiteraard aan de Overheid geld kost in den vorm van rente op het ter neutralisatie gemanipuleerde schatkistpapier, wordt door den President der B.I.B. erkend.

Lastiger acht hij het om den invloed van nieuw geproduceerd goud te neutraliseeren. Wordt dit goud verkocht aan een circulatiebank of aan een egalisatiefonds, onder gelijktijdigen verkoop van schatkistpapier op de open markt, zoo worden evenveel middelen aan de geldmarkt onttrokken als aan de goudproducenten beschikbaar worden gesteld. Dit is echter geen volledige neutralisatie, want de goudproducenten zullen hun geld besteden voor betaling van loon, machines, belasting en dividenden, terwijl de aan de markt onttrokken gelden het karakter hadden van op korten termijn belegde spaargelden. In het verslag der B.I.B. wordt op dit punt de aandacht gevestigd.

Men zou daarover, naar het ons voorkomt, desnoods kunnen heenstappen, want zeer groot zal de verschuiving in het economisch leven, die hieruit zou voortspruiten, wel niet zijn. Maar wel vraagt men zich af, of het eigenlijk niet waanzinnig is eerst menselijke productiekraft te doen aanwenden voor de winning van goud en dan terstond min of meer kostbare maatregelen te gaan treffen, opdat dit goud toch vooral geen invloed op het economisch leven zal gaan uitoefenen! Leidt dit niet noodwendig tot de conclusie; dat in perioden van goudovervloed de gouden standaard als zoodanig niet meer deugt en dat daarvoor een ander geldstelsel van grootere stabiliteit en berustend op a-metallistische grondslag in de plaats moet worden gesteld?

Zoover gaat de President van de B.I.B. in dit verslag nog niet. Wel wijst hij op eenige mogelijkheden tot het ondervangen van de dreigende gevaren zonder tot een bepaalde conclusie te komen. Wij halen uit het verslag het volgende aan:

„Unter diesen Umständen (d.i. in het vooruitzicht van een sterk stijgend monetair goudaanbod) wird den Ländern, die bereits grosse Währungsbestände besitzen, wahrscheinlich weiter die Aufgabe zufallen, bedeutende und steigende Mengen neuen Goldes aufzunehmen; und die Fortführung der Sterilisierungspolitik wird sie in immer

grössere Ausgaben verwickeln. Es ist nicht überraschend, dass die Fragen, die sich hieraus ergeben hebben, ernsthaft geprüft und dass verschillende Lösungen vorgeschlagen werden. So ist z.B. der Vorschlag gemacht worden, die Golderzeugung zu überwachen und te drosseln; eine solche Massnahme, die weiter geprüft te werden verdient, ist aber in den letzten Jahren inderge der wachsenden Zahl der Erzeugerländer immer schwieriger geworden. Er ist auch aangeregt worden, wieder Goldmünzen in den Verkehr te bringen. In einigen Ländern mag dies mogelijk sein; die Erfahrung leert aber, dass wenn eerst einmal die Bevölkerung die Gewohnheit verloren hat, Goldmünzen bei sich te dragen, es schwierig is, diese wieder in den wirklichen Umlauf einzuführen. Und selbst wenn es mogelijk wäre, so würde die ganze Frage dadurch nicht gelöst werden. Die Bankguthaben bei der Zentralbank würden sicherlich keine Steigerung erfahren, solange das Gold in den Verkehr käme, aber die neuen Münzen, soweit sie nicht gehortet werden, können ebenfalls die vorhandene Kaufkraft vergrössern, solange die Golderzeugung nicht zurückgeht. Es is aangebacht, sich in Erinnerung te rufen, dass in den Jahren vor dem Kriege, als Gold tatsächlich in einer Menge im Verkehr war, wie sie schwerlich wieder erreicht werden dürfte, die Steigerung der südafrikanischen Golderzeugung ein beachtenswertes Anziehen der Preise mit sich brachtte.

„Es is auch aangeregt worden, eine Herabsetzung des für die Unze Gold gezahlten Preises von der Höhe, auf die er in entwerteten Währungen gestiegen is, vorzunehmen; in dieser Weise würde die durch eine bestimmte Goldgewichtsmenge dargestellte Geldkaufkraft verringert und ein hemmender Einfluss auch auf die Goldgewinnung ausgeübt werden, da der Goldbergbau weniger lohnend werden würde. Es kann kaum bezweifelt werden, dass gegenwärtig die Herabsetzung des Goldpreises dazu beitragen würde, mit den aus der überreichlichen Erzeugung sich engebenden ernsten Fragen besser fertig te werden. Sie würde allerdings gewisse Schwierigkeiten verusachen hinsichtlich der Bewertung der vorhandenen Goldbestände und des gegenseitigen Verhältnisses der Währungen (dieses sollte, soweit das Gleichgewicht bereits erzielt worden is, möglichst wenig gestört werden). Sie würde ausserdem die Gefahr einer zukünftigen Manipulierung der Währungen mit sich bringen, und das würde in das Währungsgefüge Unbeständigkeit und Misstrauen hineintragen.

„Bei der Erörterung des Wiederaufbaus einer Weltwährungsordnung lassen sich diese verschiedenen Fragen, so schwierig sie auch sein mögen, nicht umgehen. Auch für die Golderzeuger is es wichtig, anstatt alleen an den unmittelbaren Gewinn te denken, Bedingungen te schaffen, die den Nutzen des Goldes als Währungsgrundlage te einem dauernden machen” (zie blz. 59 en 60 van de Duitse uitgave).

Het is voor velen niet prettig, dat het monetaire vraagstuk op deze wijze aan de orde wordt gesteld en men heeft den Bankpresident er verwijten over gemaakt, dat hij zich op de hierboven aangehaalde wijze heeft uitgelaten. Wij achten deze verwijten niet juist. Het verlangen naar rust in de geldquaestie, hetwelk de critici beheerscht, is volkomen begrijpelijk. Maar dit verlangen kan eerst worden bevredigd, wanneer er werkelijk een basis voor het geldwezen is gevonden, die rust waarborgt.

Een der factoren van instabiliteit in het geldwezen is de onbestendigheid der goudproductie. Het is niet de eenige, maar belangrijk is deze zijde van de zaak stellig. Daarop thans de aandacht te hebben gevestigd is de verdienste van den President der B.I.B., niet omdat hij daarmee iets nieuws zou hebben verkondigd, maar wel omdat juist hij zich op deze wijze over deze quaestie uitliet.

Het stellen van een vraag is de eerste en belangrijkste stap om tot de oplossing daarvan te geraken. Over deze oplossing hooren wij in het verslag van de B.I.B. nog weinig, maar zooveel is toch wel reeds duidelijk, dat zij volgens de opvatting van den Bankpresident met een herstel van den gouden standaard volgens den ouden stijl in de huidige omstandigheden niet te bereiken valt. Leggen wij teveel in de door hem geuite woorden, wanneer wij deze betitelen als een grafrede op een geldstelsel, dat gefaald heeft en in de toekomst zal moeten plaats maken voor een geheel nieuw monetair systeem?

G. M. V. S.

HET VOORONTWERP LANDBOUWORDENINGSWET 1937.

In het economische en sociale leven komen telkens weer min of meer langdurige perioden voor, waarin de waardeverhoudingen der goederen en der diensten, alsmede de verhoudingen der verschillende bedrijfsklassen geen groote schommelingen vertoonen. De economische en sociale krachten hebben in die perioden een zekeren evenwichtstoestand gevonden. Dat wil niet zeggen, dat er niet voortdurend veranderingen optreden, maar die zijn juist noodig ter bewaring van dat evenwicht, daar anders spanningen ontstaan, die gevaarlijk kunnen worden.

Zulk een evenwicht was ook het resultaat van de ontwikkeling der toestanden tusschen bijv. 1923 en 1930. Op agrarisch gebied bracht dit evenwicht mede een zekere, geleidelijk veranderende, verhouding tusschen de productie van akkerbouw- en veeteeltproducten, een voortschrijding van de tuinbouwproductie, een zekere verhouding tusschen de grootte-lassen in land- en tuinbouwbedrijf, tusschen grond- en pacht-prijzen, enz. Onze maatschappij heeft nu eenmaal een dynamisch karakter en daarin is voor standvastige grootheden geen plaats.

De plotselinge geweldige verschuivingen in de genoemde verhoudingen, die men gezamenlijk crisis pleegt te noemen, zouden voor allen, die voor hun bestaan van de agrarische bedrijfstakken afhankelijk zijn, zeer noodlottige gevolgen hebben gehad en daardoor mede voor ons geheele economische en sociale leven. De landbouwcrisiswetten hadden nu de bedoeling het verschuivingsproces te onderbreken, door in het dynamische proces een statistisch element in te schuiven, nl. door te trachten de verhoudingen zooveel mogelijk te fixeeren op een basis, die omstreeks 1913 een evenwicht schiep en op de interne bedrijfsverhoudingen van omstreeks 1933.

Het kon natuurlijk niet uitblijven of door deze crisismaatregelen moesten spanningen ontstaan, daar de regelingen op de rigide statische basis, hoe langer hoe meer het bedrijf gingen verstarren. Hierin zit een der voornaamste oorzaken van de ontevredenheid der landbouwers over dit systeem, maar, aangezien aanvankelijk ieder overtuigd was van hun tijdelijk karakter, werden zij als een noodzakelijk kwaad aauvaard. Zoodra toch de toestanden zich zoodanig zouden hebben ontwikkeld, dat het mogelijk zou zijn min of meer duidelijk te zien op welke nieuwe basis de verhoudingen een nieuw evenwicht zouden vinden, zouden de crisismaatregelen kunnen verdwijnen. Wel was men er van overtuigd, dat ter verwijdering van al te groote schokken een nieuwe wetgeving daarvoor in de plaats zou moeten treden.

De Minister van Landbouw en Visscherij heeft nu op 23 Maart jl. een voorontwerp Landbouwordeningswet gepubliceerd om alle organisaties in het bedrijfsleven, die in deze materie belangstellen, van hun zienswijze hierover te doen blijken.

De Minister is van oordeel, dat „overwogen moge worden, of de huidige omstandigheden nog wel steeds „als buitengewone omstandigheden in den zin der „(crisis)wet kunnen worden aangemerkt. Het wil hem „voorkomen, dat het tot een klaarder structuur van „de . . . noodzakelijke regelingen zal leiden, indien „men zich losmaakt van het crisiskarakter dier rege- „lingen en zich instelt op de noodzaak van de hand- „having daarvan voor een langeren tijdsduur dan „aanvankelijk is voorzien.”

Hieruit is op te maken, dat de Minister bij de opstelling van het Voorontwerp is uitgegaan van de gedachte, dat de tegenwoordige toestand wel zoozeer is opgeklaard, dat het mogelijk is te zien op welke basis een nieuwen evenwichtstoestand kan worden verkregen. Wij kunnen ons althans moeilijk voorstellen, dat geen andere bedoeling heeft voorgezet, dan de toestand te laten, zooals zij is, behalve dan, dat in de organisatie der uitvoerende organen een zekere ver-

andering wordt gebracht. In dat geval toch zou men moeten concludeeren, dat het de bedoeling is, de fout der crisiswetgeving, die tot op zekere hoogte en voor zekeren duur is te vergeven, voor onbepaald langen duur te bestendigen. Toch gevoelen wij ons ten dezen opzichte geenszins gerust.

Immers, waar gesproken wordt over het ordeningsstreven (p. 5), zegt de Minister, „dat zich in den „laatsten tijd in ons nationale bedrijfsleven een streven heeft geopenbaard, om een deel van de thans „aan de Overheid met betrekking tot het sociaal en „economisch leven opgedragen regelende en uitvoerende taak over te dragen aan organisaties, welke „uit en door een groep of groepen van ondernemingen worden gevormd. . . . Deze gedachte ligt ook „aan het ontwerp Landbouwordeningwet ten grondslag. In dit ontwerp is een regeling ontworpen, „waarbij de mogelijkheid is geopend tot het instellen „van organen, waaraan zoowel een adviseerende, uitvoerende als verordenende bevoegdheid wordt toegekend.”

Maar wanneer wij dan verder het voorontwerp bestudeeren, blijkt, dat de taak, die de Minister zich voor die organen had gedacht, geen andere is, dan die, welke de crisisorganen thans vervullen. En hieruit zou dan volgen, dat het de bedoeling is de status quo nog voor een langen tijd te handhaven, die te verankeren zelfs in de wetgeving en de organisaties van het bedrijfsleven hieraan vast te verbinden.

Wij kunnen ons afvragen of dan geen herordering van het agrarisch bedrijfsleven noodig is? En of daartoe geen wettelijke maatregelen vereischt zijn?

Het stellen dezer vragen is tegelijk hun beantwoording, want ieder weet, dat het noodzakelijk is om te komen tot een andere verhouding van veeteelt en akkerbouw, tot een herziening van de onderdeelen dier verhouding, dat de kwestie der kleine bedrijven een grondige behandeling eischt, en nog vele andere zaken moeten worden ingesteld op de veranderde internationale omstandigheden. Een wetgeving om die nieuwe instelling met zoo weinig mogelijk schokken te verwezenlijken zal niet kunnen worden gemist.

Ook de Minister is van die meening, blijkens pag. 7. Maar omtrent den aard van de maatregelen, die hij in dit verband noodig acht, wordt in het ontwerp niet gesproken. En om deze reden is dus de conclusie gewettigd, dat het niet de bedoeling is de genoemde materie te behandelen, doch uitsluitend de wijziging van de crisisorganisaties. Het komt ons voor, dat het woord Landbouwordening dan wel een zeer poveren inhoud heeft.

De bedoeling is blijkens de toelichting bij het voorontwerp, dat de uitvoering der crisismaatregelen niet meer (geheel) door ambtelijke instanties zal worden verzorgd maar (geleidelijk) zal worden overgedragen aan organisaties, die gevormd zullen worden uit vertegenwoordigers van het bedrijfsleven.

Zoo zullen landbouwraden worden gevormd, die, voor het land in zijn geheel, te zorgen zullen hebben, hetzij voor den akkerbouw, of de veeteelt, de zuivel, den tuinbouw, enz. Uit de taak, die in het Voorontwerp voor deze Raden is weggelegd, blijkt, dat zij bestemd zijn in de plaats te treden der tegenwoordige Centrales. (Akkerbouwcentrale, Tuinbouwcentrale, enz.). Deze taak toch is evenals die van de tegenwoordige Centrales adviseerend, uitvoerend en verordenend; de Raden zullen, evenals de Centrales dit thans doen, regelen stellen met betrekking tot de productie en den uitvoer van agrarische producten; zij zullen geldelijke bijdragen aan producenten kunnen uitkeeren, waarbij zij evenals thans de Centrales gebonden zullen zijn aan door den Minister te stellen richtprijzen; zij zullen eveneens een zekere financieele zelfstandigheid bezitten, maar het Landbouwfonds, waarvan de middelen door heffingen zullen worden verkregen, zal bij de Wet worden vastgesteld. De Centrale controle zal worden uitgeoefend, evenals dit

thans geschiedt en het Tuchtrecht blijft op dezelfde wijze gehandhaafd.

In het kort, door deze eenmaal tot Wet geworden omzetting verandert er in de politiek der Regeering met betrekking tot den landbouw niets. En evenmin is dit het geval met de lagere organen, want in plaats der Provinciale Crisisorganisaties treden dan op Provinciale Raden, met volkomen dezelfde taak en in plaats van de district-organisaties komen de provinciale districtcommissies, waarvan hetzelfde kan worden gezegd.

Het grootste verschil tusschen de Landbouwraden en de Centrales is hierin gelegen, dat een deel der leden van de Raden zal worden benoemd door Landbouwororganisaties, die daartoe door den Minister zullen worden aangewezen. Dit zullen natuurlijk wel allereerst de organisaties zijn, die zijn aangesloten bij het Nederlandsche Landbouwcomité — misschien dit Comité zelf — en verder de groote organisaties op Katholieken of Prot. Christ. grondslag. Evenwel is de Minister voornemens er ook één lid in te benoemen ter vertegenwoordiging van den handel, één voor de industrie en één voor de arbeiders. De mogelijkheid bestaat dit aantal uit te breiden. Bovendien zullen de ambtenaren van den Landbouwvoorlichtingsdienst zitting hebben als adviseerend lid. Aan deze Raden wordt verordenende bevoegdheid toegekend, waaronder wordt verstaan het recht om verordeningen uit te vaardigen, waarin onder bedreiging van straf bepaalde voor de bedrijfsgevoeten bindende regelen worden gesteld. Deze bevoegdheid bezitten ook de Provinciale Raden. Zoo zal bijv. de Akkerbouwraad verordeningen kunnen vaststellen omtrent de beperking der aardappelteelt voor het geheele land en de Provinciale Raden zullen op dezelfde wijze kunnen vaststellen, hoe die beperking in de desbetreffende provincie zal moeten geschieden.

Zoals men ziet omvat de werkwijze der te scheppen organen, vergeleken met die, welke thans regelend optreden, niets nieuws.

Ongetwijfeld heeft de Minister gemeend met dit ontwerp tegemoet te komen aan de algemeen van de zijde der landbouwers geuite klacht, dat hun organisaties te weinig gekend worden in de voorbereiding en uitvoering der crisismaatregelen. Of inderdaad, dit ontwerp tot wet geworden, hierdoor veel verandering komt in de voorbereiding der crisiswetgeving, staat te bezien; in dit opzicht biedt het niet de minste waarborgen. Wat de uitvoering ervan betreft, zal ongetwijfeld de invloed der organisaties grooter zijn, de invloed der landbouwers zelf niet. Wat wij thans zien, een onheilige strijd tusschen de organisaties uit concurrentie ter vergrooting van hun invloed, wordt erger, wijl het permanent wordt. De voorgestelde regeling zal tot gevolg hebben een nog veel meer verdeelde boerenstand dan thans het geval is.

Men zou hiertegen kunnen opmerken, dat volgens dit ontwerp tenslotte toch de Raden min of meer autonoom zullen zijn en dat dus het ambtelijk apparaat, ofschoon in organisatie overeenkomend met dat van thans, niet meer onder de bevelen van den Minister zal staan, maar onder die der Raden. Inderdaad, zoo lijkt het. Maar in werkelijkheid zal eerst de leiding en vervolgens het gezag uitgaan van het hogere personeel. Dit zal het tenslotte zijn, dat de lakens uitdeelt en de gewone boer zal er zeker niet beter door worden.

Thans zucht hij onder het despotisme van het personeel eener „stichting”, in de toekomst onder dat van zijn „Raad”. Want, en dat is de grondfout, in den geheelen opzet van de bemoeienis met het landbouwbedrijf komt geen verandering. In de toelichting bij dit Voorontwerp wordt veel gesproken van decentralisatie, maar ook bij ijverig zoeken gelukt het niet van die decentralisatie iets te vinden. Het geheele landbouwbedrijf blijft — en thans voor goed — gere-

geld in zijn grondslagen door de centrale machthebbers in Den Haag.

Het is thans wel overduidelijk door de praktijk der laatste maanden bewezen, dat het systeem der fondsvorming uit heffingen om daaruit steun te verleenen aan het veeteelt- en zuivelbedrijf niet te handhaven is. De commissie-Van Loon had dit reeds voorspeld, zonder echter iets anders er voor in de plaats te stellen. De beweging „Landbouw en Maatschappij” zag duidelijk, hoe in de toekomst de structuur van onzen landbouw zou moeten zijn, maar verdwaalde op weg daarheen ook in het moeras der fondsvorming. De Landbouwcommissie der Chr. Hist. Unie kwam tot dezelfde conclusie, maar wist tevens de oorzaak van de fout der fondsvorming aan te wijzen en daardoor tevens een weg aan te wijzen, die uit de impasse voert. En dan zal nu het totaal verkeerde principe, dat bij stijgende graanprijzen een steeds sterker werkende strop aanhaalt om het oplevende economische leven, worden vastgelegd in een wet tot Ordening van het bedrijfsleven?

Minister Colijn heeft in zijn rede, te Rotterdam gehouden voor de Kamer van Koophandel, gezegd, dat nog geen afdoende oplossing gevonden was voor de problemen, waarvoor onze zuivel de Regeering plaatst. Dit kan worden toegestemd, indien men die afdoende oplossing op geen andere basis vinden wil dan het accepteren van de „wereld”marktprijs als basis voor onze nationale economie. Het is echter niet a priori uitgesloten, dat een ander standpunt wel een oplossing biedt, die dan tevens voert tot een grootere bedrijfsvrijheid. Het is hier niet de plaats deze kwestie verder te bespreken. Doch wanneer door deze voorgestelde wet de basis der fondsvorming blijft gehandhaafd en daarmee het bovengenoemde standpunt, dan wordt het steeds moeilijker onze agrarische bedrijven te saneeren.

Want, uitgaande van de met zoo sterk gezag uitgesproken stelling, dat nog geen afdoende oplossing is gevonden, komt men er toe onze Landbouwcrisiswetgeving te gebruiken als grondslag van een wet, die het agrarisch leven voor vele jaren zal beheerschen, tot groote schade van het landbouwbedrijf en daardoor van de geheele gemeenschap.

De cardinale fout van dit ontwerp is, dat het, eenmaal wet geworden, iedere verandering in opzet zal trachten tegen te gaan en dat terwijl die verandering zóó dringend noodig is, dat het geheele bedrijfsleven er om roept.

Men vraagt zich af, hoe het toch mogelijk is, dat een dergelijk ontwerp een Departement van Landbouw heeft kunnen verlaten?

De verklaring hiervan is n.o.m. te vinden in de geschiedenis van onze crisiswetgeving. Die wetgeving rustte niet en kon niet rusten in de structuur van onzen landbouw, maar in de crisisverschijnselen. Die wetgeving had ten doel, de gevolgen dier verschijnselen te verzachten om op die wijze den landbouw met de minst mogelijke averij door de crisis heen te voeren. Maar, omdat zij diende tot afweer daarvan, was zij op die verschijnselen gebaseerd en wortelde niet in het bedrijf. Bij de uitvoering dier wetgeving door ambtelijke instanties werd nu al spoedig het accent verlegd van het bedrijf naar de voorschriften en het ging in vele gevallen veel meer om de redding der voorschriften, die dikwijls daar niet op pasten, dan om het bedrijf.

Wij hebben hier te maken met een zeer algemeen verschijnsel, dat door Thorstein Veblen zoo onbarmhartig juist is beschreven in zijn werk „The instinct of workmanship”. Het is de steeds verdere volmaking van de procedure, waarbij vergeten wordt, dat die er is om den cliënt en waarbij tenslotte de cliënt wordt beschouwd als alleen reden van bestaan hebbende om de procedure.

Hiermede willen wij niet zeggen, dat het Voorontwerp in dit opzicht als model zou kunnen dienen,

verre van dien! Daarvoor mist het te veel elegantie! Maar wel gelooven wij, dat hier overeenkomstige krachten aan het werk zijn geweest.

En tenslotte.

De uiterst ingewikkelde regelingen door de Crisisdiensten getroffen, maken een zeer omvangrijk ambtelijk apparaat noodzakelijk. Deze ongewenschte toestand, met al de daaraan verbonden gevolgen voor de bedrijven, blijft nu voorgoed bestaan. En zoo komt men tot de conclusie, dat dit ontwerp meer in het belang is van dien staf van ambtenaren dan voor het landbouwbedrijf en de boeren.

Wij hebben in ons land een traditie met betrekking tot de verbetering van de techniek van het landbouwbedrijf. Die traditie weet van onderwijs, voorlichting, samenwerking, in het kort van massa-opvoeding. De weg, die aldus door onze traditie wordt voorgeschreven, is geen gemakkelijke en geeft niet onmiddellijke resultaten. Met „maatregelen” heeft men spoediger succes.

Nu hebben de voorschriften der crisisdiensten de laatste jaren meermalen en op velerlei gebied dergelijke „maatregelen” getroffen, die echter in de praktijk werken als het niet zeer geliefde Duitsche aequivalent van dit woord.

Zij hebben succes gehad, ongetwijfeld! In materielen zin natuurlijk, in anderen zin niet. De Minister waardeert dit succes in hooge mate en wenscht nu met dit „gemaszregel” verder te gaan; er eigenlijk een plaats voor te ruimen in deze „ordering”.

En zoo zou dus, misschien onbemerkt, met onze schoone traditie, dit werk van opvoeding, worden gebroken, terwille van succes, maar met verlies van volkskracht.

Ir. M. B. SMITS.

DE TECHNIK VAN DEN STRIJD OM VRIJEREN HANDEL.

Hoewel wij het nog niet goed durven gelooven, ziet het er naar uit, dat op een tijd, waarin over vrijwel niets dan heerschen en overheerschen gesproken werd, een tijd zal volgen, waarin meer gesproken zal worden over leven en laten leven. Als voorjaarsbodem komen de tijdingen over economische verdragen en conferenties, en, al moge het resultaat dadelijk niet zoo schitterend zijn, het heeft er allen schijn van, dat waarheid en recht, tegen alle verdrukking in, opnieuw een kans krijgen en dat men op economisch gebied weer neigt tot de opvatting, dat met samenwerking meer valt te bereiken dan met vernietiging en dat men elkeen zijn plaats moet laten, om niet zelf in ernstige moeilijkheden te komen.

Terecht is er een strooming tegen bilaterale verdragen, om tot meer vrijheid te komen. Immers, de betalingsbalans van elk land is zoo geconstrueerd, dat import uit het ééne land betaald kan worden met export naar een ander land, en het eenige waar het op aankomt is, dat de totaalcijfers van betalingen in beide richtingen niet te zeer van elkaar afwijken, en dat deze cijfers hoog zijn. Daarom is het bij bilaterale verdragen dikwijls moeilijk ruilobjecten te vinden, die beide partijen tevreden stellen, terwijl dit bij algemeene regelingen altijd kan. Wat noodig is, zijn algemeene conferenties, waarbij elk land achtereenvolgens besproken wordt. Elk land komt dan met een aanbod van offers aan beschermende maatregelen, die het wil brengen (en met een vraag om de meest begeerde voordeelen). Wanneer nu een land met een bepaald aanbod gekomen is, laten wij zeggen, een aanbod ter verruiming van zijn importmogelijkheden met 4 pCt., dan zoeken men onder de andere landen, die met dit land handel drijven en eveneens een aanbod van denzelfden quantitatieven omvang hebben gedaan, een bedrag aan tegenoffers uit, dat in totaal denzelfden omvang heeft. Als men dit met alle landen gedaan heeft, heeft men overal een importverruiming van 4 pCt. verkregen.

Tegen deze offers zal in alle landen verzet komen; men moet dus beschikken over sterke regeeringen, die tegen alle vormen van wat men moreele pressie pleegt te noemen, bestand zijn. Doch bovendien moet men het aanbod zoo uitzoeken, dat een minimum van schade aangericht wordt. Zijn er nu landen bij, die wel een bilateraal verdrag zouden *kunnen* sluiten, dan is het redelijk, met hun persoonlijke wenschen rekening te houden. Daarentegen zal men uit de verlangens der afzonderlijke landen een aanwijzing kunnen verkrijgen, in welke richting men zoeken moet, om compensatie voor het offer van een land te vinden. Dergelijke aanwijzingen krijgt men natuurlijk ook, door zich af te vragen, welk effect de contingenteringen vroeger op den *uitvoer* gehad hebben.

Omtrent het uitzoeken van de objecten, die men wil aanbieden en die men verkrijgen wil, gelden in het algemeen de volgende regels.

Er is een groep objecten, die men niet of niet dan wanneer de uiterste noodzaak dringt, kan opgeven; daartoe behooren allereerst de bedrijfstakken, die men met het oog op een mogelijken oorlog in de toekomst altijd noodig kan hebben. Dat kan onder omstandigheden landbouwsteun rechtvaardigen, ook wanneer zij, zuiver economisch beschouwd, vrijwel zinloos zou zijn. Voorts zal men industrieën, die zoo juist, dank zij de afsluiting, de binnenlandsche markt hebben kunnen veroveren, moeten sparen, terwijl hetzelfde geldt voor jonge industrieën, die nog niet aan felle concurrentie blootgesteld kunnen worden. Ook kan het voorkomen, dat men van oordeel is, dat een industrie om cultureele redenen bevoordeeld moet worden. Tenslotte komen alle industrieën, die nog niet tot groote rentabiliteit zijn gekomen, niet als offers van de te kiezen handelswijze in aanmerking.

Bruikbare objecten vindt men alleen bij industrieën, die reeds in sterke mate van de crisis hersteld zijn en tot gewone rentabiliteit zijn gekomen. Dit is dus reeds een reden, waarom men niet al te snelle resultaten mag verwachten, want er zijn nog niet veel industrieën, die hooge winsten afwerpen. Doch er is reeds voldoende, om een begin te maken. Een zeer geschikt object vindt men in industrieën, die het land niet bezit. Dat klinkt paradoxaal, maar laat zich makkelijk verklaren. Het betreft artikelen, waarvan alleen import bestaat; laat men nu meer import toe, dan zal deze wel eenige koopkracht van de consumumentenmarkt naar zich toetrekken, doch die schade is over alle industrieën verspreid, en de druk valt niet in het bijzonder op één punt, gelijk het geval is, wanneer een binnenlandsche industrie met dien vermeerderden import moet concurreeren.

Veel aandacht zal men moeten besteden aan de grondstoffenvoorziening, om welke reden reeds het vrijhandelsvraagstuk niet te scheiden is van het vraagstuk van de regeling der productie in het algemeen. Door de geringe elasticiteit van ons moderne productiestelsel kan een te weinig aan grondstoffen heele industrieën te gronde richten en zelfs indirect een gevaar worden voor de geheele conjunctuur.

Voordeelen moet men trachten te bedingen voor industrieën, die ondanks het conjunctuurherstel nog zeer zwak zijn, met name die, welke het zwaarst door de contingentering getroffen zijn en die, welke door een geringe uitbreiding van afzet met veel geringer kosten zouden kunnen werken.

Technisch is het vraagstuk dus geenszins onoplosbaar, ook al is het ingewikkelder dan velen denken. Doch in de eerste plaats *moet er een anderen geest komen*, waardoor een ieder meer bereidheid vertoont, de wapens neer te leggen, die tot vernietiging van elkander dienen. Over de internationale rechtszekerheid zullen wij in dit verband maar niet praten, doch wel dient erop gewezen te worden, dat men besprekingen van dezen aard dient vast te koppelen aan besprekingen over ontwapening en over de regulatie van het internationaal prijsniveau. Het laatste is noodig, om te voorkomen, dat de onderhandelingen

geobstrueerd kunnen worden door ongewenschte slingeringen van de betalingsbalans.

Men kan er reeds nu, op bescheiden schaal, mee aanvangen, doch moet dan met een gering percentage uitvoer- resp. invoerverhooging, tevreden zijn. Later, als de winsten sterker gestegen zijn, kan men dit dan nog eens herhalen. Men zal veel geduld moeten hebben; een te groote verandering zal — zooals ik in mijn werk „Conjunctuuriagnose” aangetoond heb — aanleiding kunnen geven tot reacties op monetair en beursgebied, die de geheele conjunctuur in gevaar kunnen brengen. En stort de conjunctuur ineen, dan is het vrijwel zeker, dat men weer om contingentering gaat vragen. Snel en hevig handelen zou voor een oogenblik verlichting kunnen brengen, doch het zou groote, thans nog niet geheel te voorziene, gevolgen ontketenen en zelfs indirect nieuwe knellende banden kunnen brengen van een hoogst ongewenschte soort.

Dr. W. L. VALK.

WETENSCHAP BREEKT MONOPOLIES.

Toen in Februari jl. de Tsjechische schoenenkoning Bat'a een bezoek bracht aan Indië om daar de mogelijkheid van vestiging eener schoenindustrie te bestudeeren, heeft hij daar, in een interview, een bedekte bedreiging laten hooren: het dreigement van de chemische grondstofproductie. Indien de koloniale landen — zoo zeide hij — doorgaan met industrialisatie, en steeds minder industrieproducten uit Europeesche landen invoeren, dan blijft er voor Europa niets anders over, dan zijn grondstoffen langs chemischen weg zelf te maken. En hij vertelde, dat hij bij zijn eigen fabrieken te Zlin reeds een proefbedrijf had, dat een aanzienlijke hoeveelheid synthetische rubber produceert.

De bereiding van grondstoffen langs chemischen weg is inderdaad een factor geworden in de wereld-economie, waarmee men rekening moet houden, maar van nog directer belang is de mentaliteit van de staten, die proefnemingen in die richting het krachtigst bevorderen. Op deze twee factoren werpt het jongste boek van den bekenden journalist Anton Zischka „Wissenschaft bricht Monopole” een duidelijke licht.

De wereld is verdeeld in agrarische landen, die grondstoffen produceeren, en industrie-landen, die deze grondstoffen verwerken. De eerste zijn als regel dun bevolkt en dicht bij den evenaar gelegen, de industrielanden dichtbevolkt en in gematigder zone's gelegen. (De werkelijkheid is natuurlijk meer gevarieerd, en het contrast minder scherp dan het hier wordt voorgesteld, en er zijn ook tusschenvormen). De goederenruil tusschen die twee groepen, van grondstoffen tegen veredelde producten, was tot heden de basis van de wereldhuishouding. Europa, — maar óók, en in nog sterkere mate, Japan — leeft in hoofzaak van het verwerken van grondstoffen, die het uit andere werelddeelen invoert; het betaalt die grondstoffen door een deel der afgewerkte producten naar de grondstof-produceerende landen uit te voeren.

De zwakke plek van deze constructie ligt in het feit, dat de agrarische landen de mogelijkheid hebben om, wanneer zij dat willen, industrieën op te richten en in een groot deel van hun behoeften zelf te voorzien. De industriele landen kunnen tot op heden echter *niet* hun grondstoffen zelf produceeren: deze productie hangt af van klimaat, mineraalrijkdom enz. en is door de natuur aan bepaalde gebieden gebonden. De industriele landen zijn dus méér afhankelijk van den bestaanden goederenruil dan de agrarische landen. Deze laatste kunnen in beginsel over het economisch lot van de industrie-landen, dus van Europa, beslissen.

Het is deze gedachte, die aan het boek van Zischka ten grondslag ligt. Het gevaar van industrialisatie der agrarische landen lijkt hem zeer dreigend. Hij acht het een Damocleszwaard, dat voortdurend het

lot van Europa en de vrede van de wereld bedreigt. Of hij hierin gelijk heeft, of hij hier niet te simplistisch ziet, durven wij betwijfelen. Want in de eerste plaats zijn er vele industrieën, waarvoor de bevolking van de agrarische landen zich evenmin leent als de bodem van Europa voor tropische cultures. De moeilijkheden, die onze bescheiden industrialisatieplannen in Indië ontmoeten, getuigen daarvan. Er zijn genoeg industrieën, welke berusten op kennis, ervaring, octrooien enz., die een ieder zich niet zóó maar eigen kan maken. Maar bovendien is het geenszins zeker, dat door de industrialisatie van een land zijn behoefte aan invoer geringer wordt. Zeker: wat het zelf gaat produceeren, behoeft het niet meer in te voeren, maar is het niet een oude waarheid, dat de menselijke behoeften onuitputtelijk zijn? Industrie brengt in een agrarisch land de vorming van bevolkingscentra met zich mee, zij scheidt rijkdom, weelde en „cultuur”, zij voert het levenspeil omhoog en wekt misschien méér nieuwe behoeften dan zij zelf oude bevredigt. Wellicht zal de industrialisatie van de agrarische gebieden — Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, Canada —, het wereldverkeer juist stimuleeren en een goederenruil in het leven roepen van een intensiteit waarvan wij nog geen vermoeden hebben.

Zischka intusschen is zeer beducht voor de industrialisatie van de agrarische landen, die den ruilvoet met de oude industriestaten verbreken kan. Met name vreest hij, dat de toevvoer van grondstoffen eens om politieke motieven zal worden afgesneden, zoodat niet voor alle industriestaten, dan toch ten aanzien van enkelen hunner. En juist daarom achten wij zijn boek van zoo groot belang, omdat het kenmerkend is voor den geest, welke de economie in de dictatuurstaten, in het bijzonder in Duitschland, beheerscht. De volkshuishouding wordt hier niet geleid door het klassiek-economische streven naar meer rijkdom, maar door het politieke streven naar veiligheid. Die veiligheid tracht men te bereiken door zelfgenoegzaamheid. De grondstoffen, die Duitschland niet van nature bezit, wil het langs chemischen weg zelf produceeren, of tenminste *kunnen* produceeren, zoodra dit noodig mocht worden. Voor hoogere productiekosten schrikt het niet terug. Rendabiliteit komt eerst op de tweede plaats: vóór alles gaat het politiek belang van den Staat. De Staat, almachtig ook op economisch gebied, kan trouwens door invoerbelemmeringen, door prijsstellingen, door subsidies en garanties, door bestellingen en monopolies ieder bedrijf naar willekeur rendabel maken, tenminste voor de ondernemers.

Wat nu de wetenschap tegen de natuurlijke monopolies vermag, demonstreert Zischka eerst aan de geschiedenis der voedselvoorziening. Het dichtbevolkte Europa zou bij lange na niet genoeg voedsel kunnen produceeren en geheel aangewezen zijn op de graanvelden van Canada en Rusland, op de veevoorraden van Zuid-Amerika, als Justus von Liebig niet in het midden der vorige eeuw de mogelijkheden der kunstbemesting ontdekt had. Door alom kunstmest toe te passen, door intense bodembewerking, door bacteriologische bestrijding van planten- en veeziekten, door veredeling der soorten kan Europa zelf voorzien in de voeding van zijn groeiende bevolking. Het schrikbeeld waardoor Malthus de menschheid bedreigd zag, is overwonnen. Volgens opgave van de „Reichsnährstand”, zoo teekent Zischka aan, is Duitschlands broodvoorziening thans voor 100 pCt. veilig gesteld, de vleeschvoorziening voor 95 pCt., de aardappel- en de suikervoorziening voor 100 pCt., de vetvoorziening voor 50 à 60 pCt., de eierenvoorziening voor 95 pCt. Maar ook voor de kunstmeststoffen, die deze intensieve bodemproductie mogelijk maken, is de oude wereld niet meer op andere werelddeelen aangewezen. Was oorspronkelijk Chili de groote leverancier van salpeter, in 1908 vond Prof. Haber de katalysator, die de stikstof uit de lucht en de waterstof van water samenvoegde tot ammoniak. In-

tusschen was reeds in 1879 het Thomas-procédé voor de staalbereiding uitgevonden, waarbij als nevenproduct Thomas-slakkenmeel werd voortgebracht, een fosphaatmest, die vruchtbaarheid schenkt aan moeras- en heidegrond.

Wat op het gebied der voedselvoorziening gelukte, aldus Zischka, moet ook uitkomst brengen in den grondstoffenmoed van Europa. Inderdaad is hier de wetenschap reeds een eind op weg, de natuurlijke monopolies te breken. Drie gebieden zijn er, waarop de vorderingen der chemische synthese thans ieders aandacht trekken: de bereiding van rubber, van wol en van benzine.

Alle drie dezer productiegebieden zijn door Zischka bestudeerd en, vaardig journalist als hij is, weet hij er allerlei wetenswaardigs van te vertellen. Wat er van de chemische procédés bekend is, legt hij bloot zonder in de hoogere sferen der deskundigheid te verdwalen, maar ook met vermindering van al te groote oppervlakkigheid. Hij stelt zich in op den ontwikkelenden intelligenten lezer. Zoo behandelt hij o.m. de fabricage van „Buna”, kunstrubber, door polymerisatie van de gasvormige koolwaterstof butadien, een procédé dat in Duitschland door de I.G. Farben ter hand genomen is en sterk begunstigd wordt door de militaire autoriteiten. Wat de textiel betreft, schildert hij zoowel de algemeen toegepaste winning van kunstzijde uit cellulose als de proeven om synthetische wol uit caseïne, uit melk te maken, een procédé dat in Italië tijdens de sancties met succes schijnt toegepast te zijn. En uitvoerig zet hij tenslotte uiteen, hoe de wetenschap de alleenheerschappij der petroleum-concerns bedreigt: enerzijds door de vervorming van den houtgasmotor, anderzijds door de vloeibaarmaking van steenkool en bruinkool door hydrogeneering. De schrijver weet daarbij in zijn reportage de spanning te leggen van een avonturenroman; hij weet de romantiek, die deze materie ongetwijfeld bevat, uit te buiten. Door zijn geheele boek loopt één groote gedachte: de strijd van het menschelijk intellect tegen de grillen der natuur, tegen datgene wat langen tijd als onafwendbaar noodlot gold. Die romantische conceptie komt reeds in den titel van zijn boek tot uiting.

Erkend dient te worden, dat de schrijver zich in enkele technische details vergist. Men behoeft niet zeer bedreven in de chemie te zijn om een enkele formule te verbeteren, zoo bijv. waar voor bereiding van glucose uit cellulose een behandeling met *geconcentreerd* zuur staat aangegeven. Ook kan men even glimlachen om de naïeviteit waarmee hij de rendabiliteit van den houtgasmotor vaststelt door in zijn berekening uit te gaan van een benzine-prijs, die door belastingen kunstmatig wordt hoog gehouden. Doch dit zijn slechts details, die aan de waarde van het boek weinig afdoen.

In den strijd van de wetenschap tegen de natuurlijke monopolies is Zischka's sympathie onverdeeld aan den kant der wetenschap. Deze monopolies immers zijn volgens hem oorzaak, zoo niet van alle kwaad in de wereld, dan toch van heel veel verkeerd. Als afschrikwekkend voorbeeld schildert hij hoe Cuba door de rietsuiker-cultuur eerst schatrijk en daarna straatarm is geworden, en concludeert daaruit, dat het gevaarlijk, ja immoreel is, wanneer een land zich geheel op de voortbrenging van één enkel gewas toelegt.

„Krasser als bei irgendeinem andern Rohstoff zeigte sich, wozu Uebersteigerung einer einzigen Industrie führen kann, wie ein Land, das sich völlig auf Welthandel verlässt, das seine eigne Nahrungsbasis zugunsten eines Stapelartikels aufgibt, der Sklave seiner Geldgeber ebenso wie aller Konjunkturschwankungen wird.”

Elders profeteert hij hoe de synthetische rubber, de „Kautschuk aus Kalk und Kohle”, de „Kautschuk aus Blut” — bedoeld is de natuurlijke rubber, vol-

gens hem gewonnen uit het bloed der negerslaven en plantage-arbeiders — van de markt verdringen zal.

Een en ander is niet van sentimenteele overdrijving vrij. Nergens staat dat het principieel beter is, grondstoffen in fabrieken zelf te maken dan ze van andere landen te betrekken die ze goedkoper kunnen leveren. Men moet in zulke zuiver-stoffelijke zaken niet te veel principe's opzetten. Wij achten het geen schande, in zulke dingen opportunist te zijn.

Het staat vast, dat noch de synthetische bereiding van benzine, noch de chemische productie van rubber of wol thans economisch rendabel is. Zelfs in Duitschland kunnen de Ersatzstoffen het nog niet winnen van de natuurlijke producten. Of de wereld er op vooruit zal gaan, wanneer het eens wèl zoover komt? De mogelijkheid lijkt ons niet uitgesloten, dat enkele industrie-staten dan de industrieele outillage, die zij, naar het heet, slechts in het leven hebben geroepen voor het geval dat de natuurlijke grondstoffen-toevoer hun wordt afgesneden, zullen gaan gebruiken zonder dat dit geval zich voordoet en zelf den economischen oorlog zullen ontketenen waarvoor zij nu zoozeer bevreemd zijn. Het is er mee als met de wapening: ieder land bewapent slechts om tegen een vreemde overval beveiligd te zijn — ieder hoopt, het wapentuig nooit te hoeven gebruiken: maar toch wordt het er in het zoo sterk-beveiligde Europa niet comfortabeler op.

Door zuiver-wetenschappelijk onderzoek kan de menschheid slechts beter en gelukkiger worden. Daarom is er tegen het zoeken naar nieuwe procédés geen enkel bezwaar. Men moet zich er echter van bewust zijn, dat het om politieke redenen exploiteeren van onrendabele productiemethoden economisch een fout is: dat deze arbeid geen welvaart, doch armoede schept — althans voor de volkerengemeenschap in haar geheel.

„In Duitschland”, zoo lazen wij in de N.R.C. van 21 Maart jl., „wordt reeds jaren een synthetische benzine bereid door de I.G. Farbenindustrie, in haar installatie te Merseburg, met een jaarcapaciteit van ruim 300.000 ton benzine. De aan den Staat toebehoorende mijnonderneming Hibernia bezit een installatie voor het hydrogeneeren van steenkolen voor een jaarlijksche productie van 125.000 ton benzine. De Brabag beschikt over 2 installaties, elk voor 150.000 ton benzine per jaar, waarbij van bruinkool als grondstof gebruik wordt gemaakt. Deze cijfers gelden voor de jaren 1935 en 1936. Inmiddels is bij het z.g. vierjarenplan besloten, dat de geheele behoefte aan vloeibare brandstof met Deutsche grondstoffen gedekt zal worden, waarvoor, verdeeld over het geheele Rijk, vele groote installaties zullen gebouwd worden.”

Of Duitschland hiermede nu goed doet of niet, vermogen wij niet te beoordeelen. Zuiver-economisch bezien handelt het zeker onverstandig. Maar de wereld wordt niet alleen door economische factoren beheerscht. Het heeft voor ons ook geen nut, het al dan niet verdienstelijke van deze handelwijze te beoordeelen, daar wij op Duitschlands doen en laten toch geen invloed vermogen te oefenen.

Het verstandigst is, sine ira et studio, toe te zien, wat andere naties doen en denken, en daarnaar onze eigen gedragslijn te bepalen. Nederland behoeft zich niet slaafs bij die vreemde voorbeelden aan te sluiten, maar wel moeten wij de werkelijkheid om ons heen kennen, om doelmatig richting te kunnen geven aan onze eigen economie. Al te lang hebben wij ons een abstract en ideaal beeld van een zuiver-economische wereld gevormd. Wij zagen wel, hoe de wereld moest zijn, maar niet hoe zij is. Tot de werkelijkheid voert ons het boek van Zischka terug, en wel tot de werkelijkheid, die voor ons het meest van belang is: het doen en denken van het Deutsche volk. Daarom wijden wij er deze uitvoerige bespreking aan.

Mr. O. LEYENDEKKERS.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

De vooruitzichten van het Fransche economische leven in het teeken van de „pauze”.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

De economische politiek van de Volksfrontregering is met de laatste redevoering van den Minister-President Blum en met de toezegging van een economische en moreele pauze een derde phase begonnen.

De eerste phase stond in het teeken van het opvoeren van de koopkracht der massa. Na de deflatiepolitiek moest de reflatiepolitiek aan het bedrijfsleven de tot dusver niet gekomen opleving geven. Deze politiek heeft, zooals thans algemeen wordt toegegeven, niet het gewenschte gevolg gehad. De algemeene koopkracht werd niet vergroot, zij werd slechts verplaatst. De door de loonsverhoogingen noodzakelijke prijsstijgingen konden niet door een overeenkomstige toeneming van de productie worden gecompenseerd. Door prijsstijgingen, economische stagnatie, hernieuwde kapitaalvlucht en moeilijkheden van de schatkist was het noodzakelijk deze eerste periode in de economische politiek van het volksfront te liquideeren.

De tweede phase stond in het teeken van de munt-depreciatie. Deze keer moest de verandering van het monetaire statuut het bedrijfsleven op gang brengen. Ook deze hoop ging niet in vervulling. De depreciatie was juist voldoende om de prijsverhoogingen te compenseren, de snelle invoering van de 40-urige werkweek schiep daarbij een toestand van nieuwe materiele en psychologische moeilijkheden, welke spoedig den aanvankelijk door de depreciatie ontstane stimulan weer teniet deed. Het bleek noodzakelijk ook deze phase door een wijziging van de economische richtlijnen te beëindigen.

De derde phase is nu ingeluid met de aankondiging van de groote „pauze”, den wapenstilstand tusschen kapitaal en arbeid, welke de aanpassing van het bedrijfsleven aan het nieuwe sociale statuut moet verzekeren. Nadat de Regering op 5 Maart jl. voor de eerste maal deze nieuwe politiek voorstond, bleek de dynamica van de massa nog sterker te zijn dan het te kennen gegeven voornemen van de Regering om den koers van de economische politiek te veranderen. Toen Minister-President Blum op 7 Mei zich voor de tweede maal voor deze politiek van een pauze uitsprak, heeft hij een meer concreten vorm voor haar toepassing gekozen. Door de collectieve contracten tot een duur van zes maanden te verlengen, heeft hij het sociale statuut een belangrijke consolidering gegeven. De industrie en de arbeiders werden voor een fait accompli geplaatst, waardoor een schadelijke toestand van onzekerheid is vermeden en in belangrijke mate tot normalisatie van het bedrijfsleven wordt bijgedragen.

Is door een aanpassingsperiode voor het Fransche bedrijfsleven echter ook reeds de weg naar materiele opleving ingeslagen? Deze vraag dwingt tot een analyseering van de belangrijkste materiele problemen van het Fransche economische leven.

De financiële toestand.

Het jongste verslag van den Minister van Financiën, Auriol, heeft door zijn erkenning van een op begrotingsevenwicht gerichte politiek en een duidelijk van de hand wijzen van de door de bouwvakarbeiders geëischte leening van 10 milliard voor werkverschaffingsdoeleinden een deel van de fantastische ongerustheid aangaande een uitputting van de kasmiddelen en een aanstaande nieuwe devaluatie weggenomen. Daarmede is echter nog niet alle ongerustheid verdwenen.

De Minister van Financiën heeft het tekort op de gewone begroting op Frs. 1.4 milliard geraamd. Aan de suppletoire begroting mankeeren nog Frs. 12.3 milliard. Voor de verschillende publiekrechtelijke lichamen moet Frs. 7.8 milliard worden opgebracht. De overheid heeft zoo in totaal ruim 21.5 mil-

liard noodig, waarbij nog de behoefte van de spoorwegen komt, welke ongeveer op Frs. 5 milliard moet worden geraamd. Daartegenover staan ter beschikking van de schatkist de volgende middelen: een tegoed van Frs. 3.3 milliard, een binnenkort te verwachten terugbetaling van de stad Parijs van Frs. 0.8 milliard, een niet gebruikte creditmarge bij de Bank van Frankrijk van Frs. 2.2 milliard, en een emissiemogelijkheid in het kader van de defensieleenng van Frs. 2.5 milliard. Het totaal van de vlottende of vlottend te maken middelen bedraagt dus ongeveer Frs. 9 milliard. Het verschil zal volgens opgave van den Minister van Financiën op korten termijn worden gefourneerd.

Bij de bestaande krapheid van de kapitaalmarkt moet een behoefte op korten termijn van een dergelijk bedrag echter aanleiding tot ongerustheid geven. Inderdaad is de omloop van schatkistbiljetten van Frs. 12 tot 4.9 milliard gedaald. Voorts moet er rekening mede worden gehouden, dat de ontwikkeling van de belastinginkomsten niet het gewenschte verloop heeft gehad. Het eerste kwartaal sluit weliswaar met een batig saldo van Frs. 335 miljoen t.o.v. de ramingen, doch deze ramingen hielden geen rekening met een dergelijke prijshausse als dit kwartaal heeft te zien gegeven. Bovendien moet het saldo in hoofdzaak aan een verhooging van de invoerrechten en de belastingen op het roerend vermogen worden toegeschreven, terwijl de belastinggroepen, welke de economische activiteit van het land weerspiegelen, ten deele zelfs aanzienlijke geringere inkomsten te zien geven. De financiële toestand blijft dus, zooals tevoren, gespannen, hij blijft m.a.w. afhankelijk van de verdere economische ontwikkeling.

Stand van de industriele bedrijvigheid.

De belangrijkste eisch van het oogenblik is een snelle opvoering van de productie als compensatie voor de stijging van de productiekosten en bovendien als middel tot vermindering van de marktprijzen.

De industriele bedrijvigheid heeft na de depreciatie op grond van een nieuw economisch optimisme evenals onder den invloed van angstaankopen en van het van de hand doen van voorraden tot Februari in zekere mate een opleving ondergaan. De indexcijfers van de industriele productie zijn als volgt:

	Aug. 1936	Febr. 1937
Algemeen indexcijfer	93	100.5
Mech. industrie	98	109
Metaalindustrie	73	93
Textielindustrie	51	71
Mijnbouw	87	97
Bouwbedrijf	62	61
Leerindustrie	108	91
Papierindustrie	165	147
Rubberindustrie	949	918
Automobilindustrie	413	542

Sedert Februari heeft deze opleving zich niet alleen niet voortgezet, doch er heeft zich in de laatste weken zelfs een nieuwe reactie voorgedaan, die slechts de bij de bewapening betrokken takken van productie uitsluit. De gevolgen van de voortdurende sociale veranderingen treden hierbij duidelijk in het licht.

Deze gevolgen blijken met name duidelijk uit een door de „Nouveaux Cahiers” gemaakte berekening omtrent de gemiddelde verhooging van de productiekosten voor de mechanische industrieën, welke voor de geheele verwerkende industrie min of meer als typeerend kunnen gelden.

	Mei 1936	April 1937
Loonen	25	43
Salarissen beneden Frs. 3.000	15	24
Salarissen boven Frs. 3.000	5	5.5
Grondstoffen	40	60
Diversen	15	17
	100	149

Bij deze cijfers is men uitgegaan van een werktijd van 45 effectieve arbeidsuren in Mei 1936. Rekening

werd gehouden met de loons- en salarisverhoogingen op grond van de Matignon-overeenkomsten, de arbitrale uitspraken, welke inmiddels omtrent de aanpassing van de loonen aan de prijsstijgingen en de invoering van de 40-urige werkweek afkwamen, de prijsverhoogingen van de grondstoffen, evenals met de verhooging van de prijzen door de arbeidsprestatie, welke deze bevatten en de verschuiving van de belastingen door invoering van de productiebelasting in plaats van de omzetbelasting. De cijfers toonen zonder meer aan, dat een dergelijke wijziging van de productievoorwaarden reeds op zichzelf buitengewone moeilijkheden t.a.v. de aanpassing moet teweegbrengen, laat staan in een economische huishouding, waarin het scheppen van een rusttijd voor de aanpassing met de grootste moeilijkheden gepaard gaat.

Het feit, dat men zich van 5 Maart tot 7 Mei niet aan de aangekondigde pauze heeft gehouden en de geforceerde invoering van de 40-urige werkweek in tal van bedrijfstakken en in den groot- en den kleinhandel hebben een aanzienlijke reactie bij de industriele bedrijvigheid teweeggebracht. De textielindustrie heeft een nieuw crisisstadium bereikt en den werktijd weder tot 32 uren der week verlaagd. In de automobiellindustrie valt na de jongste prijsverhoogingen een sterke daling van de vraag en een dalend productiecijfer te constateeren. De kolenindustrie, die niet heeft geprofiteerd van de gestegen binnenlandse vraag, kon nauwelijks haar niveau van het vorig jaar handhaven, ondanks het instellen van extra ploegen, daar de arbeidsprestatie met 6—8 pCt. per uur is gedaald.

Andere bedrijfstakken, zooals de ijzer- en staalindustrie en de kalie-industrie, zijn als gevolg van de nieuwe sociale wetten in haar productievermogen zoo beperkt, dat zij de buitenlandse markten, welke juist bij den huidige toestand op de wereldmarkt van zeer veel belang zouden zijn, moeten verwaarloosen.

Een kenmerk voor het stagneeren en ten deele zelfs verminderen van de industriele bedrijvigheid is ook de ontwikkeling van het werkloozencijfer. Dit daalt weliswaar aanhoudend en is volgens de laatste opgave van 1 Mei met 368.381 werkloozen circa 75.000 lager dan de cijfers van verleden jaar, doch deze vermindering beteekent sedert Februari geen nieuwe verbetering, daar deze maand reeds een vermindering van de werkloosheid t.o.v. Februari 1936 met 75.000 te zien gaf.

Tenslotte is ook de procentueele toeneming van het goederenvervoer per spoor sedert einde Januari geringer dan het voorafgaande jaar. In Januari lag het aantal wagonladingen nog 7.8 pCt. boven de voor verleden jaar vermelde cijfers. Einde Februari was dit percentage reeds tot 5 pCt. gedaald. Einde April lag het cijfer van de wagonladingen nog slechts 2.9 pCt. boven de overeenkomstige cijfers van 1936.

De nadeelen van de veranderde productievoorwaarden voor de ontwikkeling van het binnenlandsche bedrijfsleven zijn ook van invloed op den buitenlandse handel. Zij komen tot uitdrukking in een vermeerdering van den invoer van fabriekaten en een vermindering van den uitvoer hiervan. Reeds in het begin van het jaar zag de Regeering zich genoodzaakt de contingenten stilzwijgend met 20 pCt. te verhoo-gen, teneinde het tekort van de binnenlandsche productie te compenseeren. Deze contingenten werden echter in den loop van de volgende maanden nog ver overschreden, zooals bijv. bij de Vereenigde Staten met 130 pCt., en bij België, Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije weliswaar niet in dezelfde mate, doch ook zeer aanzienlijk.

In dit verband zij gewezen op het voornemen van de Regeering om zich door de wetgevende instanties nieuwe douanevolmachten te doen geven en de invoerrechten te verhoogen. Zij wenscht hierdoor een verbetering van den financiële toestand te ver-

krijgen, anderzijds echter ook de buitenlandsche dumping, welke op het oogenblik een ernstig gevaar voor de binnenlandsche industrie vormt, tegen te gaan. In deze ontwikkeling ligt een duidelijke tegenspraak met de tot dusverre door de Fransche Regeering verkondigde economisch-liberale politiek. Zij sluit het gevaar in van een verscherping van de autarkische economische tendenzen, welke tot dusver volgens haar programma zouden moeten verdwijnen.

De ontwikkeling van de prijzen.

Aan het productieprobleem paart zich het prijsvraagstuk. De prijsbeweging heeft zich sedert Maart 1937 als volgt ontwikkeld:

Groothandelsprijzen	Maart 1936	Maart 1937	April 1937
Algemeen indexcijfer	379	537	533
Binnenl. producten	417	554	559
Invocerartikelen	310	506	487
			Verhooging in %
Kleinhandelsprijzen			
Verwarming en verlichting	88.2	93.8	6.7
Kleding	57.6	87.7	57.6
Voeding	70.6	96.4	36.5

Uit de aangehaalde cijfers blijkt, dat de hausse van de prijzen gedurende de laatste maanden een zekere stagnatie vertoont, hetgeen in niet geringe mate tot een normalisatie van den algeheelen toestand zou kunnen bijdragen. Het gevaar voor een verdere prijsstijging is evenwel nog niet voorbij. Zelfs bij uitbreiding van de productie zou voorloopig nog met een verdere verhoging van de productiekosten moeten worden gerekend, omdat een verzachting van de 40-uren door overuren tegen verhoogde tarieven de industrie opnieuw zou belasten en omdat noodzakelijke rationalisatiemaatregelen, inzonderheid gezien de hooge geldtarieven, opnieuw tot prijsopdrijvende lasten zouden moeten leiden.

Onder deze omstandigheden is het ontbreken van een constructief economisch programma, samengaande met de aangekondigde pauze, voor velen een teleurstelling geweest. Kan een aanpassingspauze in het huidige stadium voldoende zijn om spoedig de gewenschte gunstige productievoorzwaarden te scheppen? Deze vraag zal terecht met eenigen twijfel moeten worden beantwoord. De Fransche economische politiek heeft in het laatste jaar tweemaal een vergissing begaan; de eerste keer toen zij op het heilzame automatisme van koopkrachtvermeerdering vertrouwd en de tweede keer, toen zij op het bevruchtende automatisme van de devaluatie haar hoop vestigde. Het zou noodlottig zijn, wanneer nu een nieuwe illusie ontstond, die van de gevolgen van de „pauze” een voldoende en automatische geneeskracht zou verwachten.

INGEZONDEN STUKKEN.

TWEE CURATOREN IN ÉÉN FAILLISEMENT.

Mr. A. Blom schrijft ons:

Mr. A. Dirkzwager, rechter te Rotterdam, bepleit een systeem van twee curatoren in één faillissement. Zulks ter meerdere controle: naast den gebruikelijken

advocaat-curator zou een bank-curatrice moeten worden aangesteld in de verhouding van inspecteur der belastingen tot ontvanger, zoodat de advocaat-curator geen geld meer in handen kreeg en er tegen behoed zou worden zich aan verduistering schuldig te maken.

Op blz. 331 van dit blad bepleit Mr. F. J. Brevet onder denzelfden titel een eenigszins analogo denkbeeld van twee curatoren in één faillissement, doch door hem wordt de bank niet als „ontvanger” doch als „deskundige in het comptabele werk” voorgedragen.

Nu van de twee voorstanders één in dit blad deze kwestie ter sprake heeft gebracht is het wellicht goed, dat h.t.p. ook bekend gemaakt wordt, dat Mr. Dirkzwager's denkbeeld, dat in het Nederlandsch Juristenblad van 10 April 1937 het eerst gepubliceerd werd, van geen enkele zijde steun ontving en door zeven opponenten bestreden werd¹⁾. Ter voorkoming van misverstand diene, dat niemand in beginsel Mr. Dirkzwager's stelling, dat meerdere controle wel goed zou zijn, betwistte, doch dat alle bestrijders van meening waren, dat de Faillissementswet den Rechter-Commissaris en de eventueele Commissie van Schuldeischers daarvoor voldoende gelegenheid en macht geeft. Een gedwongen twee-curatoren-stelsel zou vooral in kleinere faillissementen duur zijn en, wat vooral van belang is, de soepelheid doen verstarren, die thans een der sieraden van ons faillissements-stelsel is.

Thans brengt Mr. Brevet het twee-curatoren-stelsel naar voren om de bank het comptabele werk te doen verrichten. Wat bedoelt hij hiermede?

Als Mr. Brevet hetzelfde als Mr. Dirkzwager wenscht, dan worde verwezen naar de oppositie, tot uiting gekomen in het Nederlandsch Juristenblad.

Als Mr. Brevet *altijd*, ook bij de eenvoudigste faillissementen, voor het comptabele werk een tweeden curator wenscht, dan moet Mr. Brevet comptabel werk wel heel moeilijk vinden. Mij lijkt dat schromelijk overdreven.

Als Mr. Brevet meent, dat in ingewikkelde faillissementen naast den advocaat-curator een technisch deskundig curator benoemd behoort te worden, dan poneert hij niets nieuws, daar de rechtbanken dit gelukkig steeds doen en dan een accountant, notaris of bankdirecteur tot medecurator benoemen. Juist de omstandigheid, dat de meeste leeken hiervan niet voldoende op de hoogte zijn, zou kunnen maken, dat leeken — ook de Nieuwe Rotterdamse Courant nam het stuk van Mr. Dirkzwager betreffende deze kwestie over, doch zweeg over de bestrijding — ten onrechte ontevreden zouden worden over de Faillissementswet, die juist door haar soepelheid voor alle gevallen passend is.

Moge het denkbeeld van Mrs. Dirkzwager en Brevet, de twee curatoren, die onze Faillissementswet willen cureeren, wel voeren tot meerdere controle, doch niet tot een überorganisierte regeling!

¹⁾ Naschrift: Thans heeft de Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad zich echter aan de zijde van Mr. Dirkzwager geplaatst.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9-15 Mei 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	9-15 Mei 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	42.697	679.964	391.432	—	17.474	6.361	697.438	397.793
Rogge	3.613	111.544	110.697	—	2.875	1.700	114.419	112.397
Boekweit	235	3.973	9.066	—	—	100	3.973	9.166
Mais	16.948	461.267	278.472	1.740	59.695	67.185	520.962	345.657
Gerst	5.056	139.185	106.798	—	6.189	7.312	145.374	114.110
Haver	2.200	62.223	27.485	900	3.180	20	65.403	27.505
Lijnzaad	14.033	98.960	72.223	6.000	100.401	107.302	199.361	179.525
Lijnkoek	925	24.211	26.250	—	—	175	24.211	26.425
Tarwemeel	258	13.071	12.966	170	1.795	3.213	14.866	16.179
Andere meelsoorten	180	17.350	12.966	—	1.293	753	18.643	13.719

N a s c h r i f t. De inzender vraagt driemaal naar mijn bedoeling. Ik heb bedoeld, dat ervoor gewaakt moet worden, dat rekenplichtige personen, zooals zakenmensen, penningmeesters en curatoren, er niet toe komen penningen van anderen met hunne eigene te vermengen.

De brief van den Procureur-Generaal van den Hoogen Raad van 5 Mei jl., waarbij hij zich wendt tot de Rechtbanken en de Officieren van Justitie, heeft dezelfde bedoeling.

De tekst van dezen brief luidt als volgt:

„De bespreking, van welke het beheer van den faillissementscurator in een aantal afleveringen van het Nederlandsch Juristenblad (tot dusver afl. 15, 16, 17, 18) het voorwerp is geweest, heeft ook mijne aandacht weder gevestigd, op de mij niet onbekende omstandigheid, dat van het toezicht van den Rechter-Commissaris in het faillissement op het beheer van den faillieten boedel (art. 64 der Faillissementswet) in den regel niet veel terecht komt. Wel heeft deze, gelijk ook de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Voorbereiding in de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft uiteengezet, niet medebeheer, doch hij heeft toch na te gaan, of de curator handelt naar de voorschriften der wet en in het belang van den boedel.

Het tweede lid van art. 102 der Wet nu schrijft uitdrukkelijk voor, dat gereede gelden, die voor het beheer niet noodig zijn, door den curator ten name van den boedel worden belegd op de wijze door den Rechter-Commissaris goed te keuren. Over de aldus belegde gelden mag de curator krachtens art. 103 niet anders beschikken dan door middel van door den Rechter-Commissaris voor gezien geteekende stukken. Daarnaast geeft art. 92 den curator de bevoegdheid de gelden aan den ontvanger voor de gerechtelijke consignatiën in bewaring te geven. Het reeds genoemde art. 64 geeft den Rechter-Commissaris de gelegenheid den curator periodiek een opgave van den stand der rekening van den boedel te vragen, teneinde te controleren, of het voorschrift der wet is nageleefd en of van de bevoegdheid van den curator in de hiervoor in aanmerking komende gevallen is gebruik gemaakt. Ik meen echter te weten, dat in den regel het voorschrift niet wordt nageleefd en van de bevoegdheid niet gebruik wordt gemaakt, terwijl de controle geheel achterwege blijft en de faillissementen zich voortslepen en zelfs niet zelden bij wisseling van Rechter-Commissaris of curator geheel in het vergeetboek geraken.

Het komt mij voor, dat deze vicieuse toestand niet mag voortduren en dat de Rechtbanken het in de hand en derhalve den plicht hebben daaraan een einde te maken. Ik maak daarom gebruik van de mij bij art. 52 van het zoogenaamde Reglement I verleende bevoegdheid om hierop de aandacht der Rechtbanken met nadruk te vestigen. Niet dat ik een bepaalde maatregel zou willen voorschrijven, want er zijn verschillende wegen mogelijk, waarlangs aan het euvel zou kunnen tegemoet gekomen. Het schijnt, dat er eenige arrondissementen zijn (N. J. 1937, blz. 435 en 436), waar het stelsel van de artt. 102 en 103 geregeld wordt toegepast. Ook is voorgesteld (N. J. blz. 405) gebruik te maken van den postcheque- en girodienst. Een geheel ander stelsel, dat wellicht ook goede diensten zou kunnen bewijzen, is het benoemen in elk faillissement van een bankinstelling, die zich daartoe vooraf bereid verklaard zou hebben, tot medecuratrice, alleen om als kassier voor den boedel werkzaam te zijn (N. J. blz. 381). Ik meen, dat het oordeel, welk stelsel zal moeten worden gekozen, het best aan de Rechtbanken zal kunnen worden overgelaten, evenals de vraag, of in een bepaald faillissement de baten van dien aard zijn, dat zij het nemen van een maatregel wettigen. Men zij hierbij intuschen niet te schroomvallig: alleen als spoedige opheffing wegens gebrek aan baten waarschijnlijk is, schijnt mij elke maatregel als bovenbedoeld onnoodig. Van het hoogste belang is echter, dat in de andere gevallen ingegrepen worde.

Ik noodig daarom de Rechtbanken uit aan deze gelegenheid hare bijzondere aandacht te wijden, liefst door hiertoe een algemeene vergadering te beleggen of door althans de met de faillissementen belaste kamers te raadplegen, terwijl ik den Officieren van Justitie opdraag mij over de bij het een of het ander genomen besluiten verslag uit te brengen.”

Mr. F. J. BREVET.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels.	2	3 Dec. '36	Lissabon	4½	5 Mei '36
Bk. Bel. Binn. Eff.	2½	3 Dec. '36	Londen	2	30 Juni '32
Vrsch. in R.C.	2½	3 Dec. '36	Madrid	5	9 Juli '35
Athene	6	4 Jan. '37	N.-York F.R.B.	1½	1 Feb. '34
Batavia	3	14 Jan. '37	Oslo	4	7 Dec. '37
Belgrado	5	1 Febr. '35	Parijs	4	28 Jan. '36
Berlijn	4	22 Sept. '32	Praag	3	1 Jan. '33
Boekarest	4½	15 Dec. '34	Pretoria	3½	15 Mei '36
Brussel	2	16 Mei '35	Rome	4½	13 Mei '36
Boedapest	4	28 Aug. '35	Stockholm	2½	1 Dec. '33
Calcutta	3	28 Nov. '35	Tokio	3.285	7 Apr. '36
Dantzig	4	2 Jan. '37	Weenen	3½	10 Juli '35
Helsingfors	4	3 Dec. '34	Warschau	5	26 Oct. '33
Kopenhagen	4	19 Nov. '36	Zwits. Nat. Bk.	1½	25 Nov. '36

OPEN MARKT.

	1937				1936	1935	1914
	15 Mei	10/15 Mei	3/8 Mei	26 April/1 Mei	11/16 Mei	13/18 Mei	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	¼	¼	¼	¼	2-7/16	23/4-3/4	31/8-3/16
Prolong.	—	1	1	1	13/4-2¼	2-¾	2¼-¾
Londen Daggeld	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	13/4-2
Partic. disc.	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	9/16-5/8	4¼-¾
Berlijn Daggeld	—	2½-3	2½-3	2¼-3 2)	2½-3	3½	—
Maandgeld	—	2½-¾	2½-¾	2¼-¾ 2)	2½-3	3-¾	—
Part. disc.	—	27/8	27/8	27/8 2)	27/8-3	3	2½-1/2
Warenw...	—	4-¼	4-¼	4-¾ 2)	4-¼	4-¼	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	1	13/4-2½
Partic. disc.	9/16	9/16	9/16-5/8	5/8	3/16	3/16	—

1) Koers van 14 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 26-30 April.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
11 Mei 1937	1.81 9/16	8.98 9/16	73.10	8.16 1/2	30.70	100 1/4
12 " 1937	1.81 9/16	8.99 1/4	73.15	8.16 1/2	30.67 1/2	100 1/4
13 " 1937	1.81 9/16	8.99 1/4	72.95	8.15 1/2	30.66	100 1/4
14 " 1937	1.82 1/4	8.99 9/16	73. —	8.16	30.68	100 1/4
15 " 1937	1.82 1/16	8.99 9/16	73. —	8.15 1/2	30.69	100 1/4
17 " 1937	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	1.81 5/8	8.98	72.90	8.14	30.62 1/2	100
Hoogste d.w. 1)	1.82 1/4	9.00 1/2	73.25	8.18	30.75	100 3/8
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
11 Mei 1937	41.66	—	6.35	—	—	—
12 " 1937	41.66	—	6.37 1/2	—	—	—
13 " 1937	41.66	—	6.35	—	—	—
14 " 1937	41.67	—	6.37 1/2	—	—	—
15 " 1937	41.64	—	6.37 1/2	—	—	—
17 " 1937	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.57 1/2	34.20	6.30	—	—	—
Hoogste d.w. 1)	41.75	34.25	6.40	1.55	9.70	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
11 Mei 1937	46.35	40.12 1/2	45.17 1/2	3.98	55 3/8	1.81 1/2
12 " 1937	46.37 1/2	40.15	45.20	3.98	55 3/8	1.81 3/8
13 " 1937	46.40	40.15	45.20	3.98	55 3/8	1.81 1/16
14 " 1937	46.37 1/2	40.15	45.20	3.97 1/2	55 3/8	1.82 3/8
15 " 1937	46.40	40.17 1/2	45.22 1/2	3.97 1/2	55 3/8	1.82 3/8
17 " 1937	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	46.25	40.05	45.10	3.94	55	1.81 3/8
Hoogste d.w. 1)	46.42 1/2	40.20	45.25	4. —	55 3/4	1.83
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
11 Mei 1937	4,94 3/16	4,48 3/4	40,18 1/2	54,98 1/2
12 " 1937	4,94 5/16	4,48 3/8	40,16	54,98
13 " 1937	4,94 1/16	4,48 1/8	40,12	54,94 1/2
14 " 1937	4,94 1/16	4,48 1/4	40,16	54,94
15 " 1937	4,94 3/8	4,48 3/8	40,20	54,95
17 " 1937	—	—	—	—
18 Mei 1936	4,97 9/32	6,58 7/16	40,25	67,57
Muntpariteit..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/8

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN					VLEESCH				
	TARWE		ROGGE		MAIS		GERST		LIJNZAAD		BLOEM-KOOL		KASKOM-KOMMERS	SALADE		RUND-VLEESCH		VARKENS-VLEESCH		
	Bahia Blanca loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 kg. 2)		74 kg Bahia loco R'dam/A'dam per 100 kg. 3)		La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		64/65 kg La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg. 4)		La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		1e soort p. 100 st. 5)		1e soort p. 100 st. 5)	1e soort 5) p. 100 Krop		(versch) per 100 kg Rotterdam		(versch) per 100 kg Rotterdam		
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	26,47	100,0	23,08	100,0	5,83	100,0	93,—	100,0	77,50	100,0
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	26,32	99,4	23,83	103,3	7,60	130,3	96,40	103,7	93,12	120,2
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	16,32	61,7	18,28	79,2	3,51	60,2	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	18,49	69,9	16,89	73,2	4,33	74,3	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	16,71	63,1	11,87	51,4	3,57	61,2	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,02	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	29,7	148,00	32,0	14,47	54,7	9,96	43,2	1,86	31,9	52,—	55,9	49,50	63,9
1934	3,67	21,4	3,32	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	11,72	44,3	8,78	38,0	2,52	43,2	61,50	66,1	46,65	60,2
1935	4,12	24,0	3,07	23,5	61,00	26,3	68,00	28,8	131,75	28,5	8,12	30,7	6,79	29,4	2,23	38,3	48,12	51,7	51,62	66,6
1936	6,27	36,5	4,27	32,7	74,00	32,0	86,00	36,4	166,50	36,0	8,82	33,3	6,45	27,9	1,76	30,2	53,42	57,4	48,60	62,7
Juli 1935	3,92	22,8	2,55	19,5	54,50	23,5	66,75	28,3	124,50	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	47,37	61,1
Aug. "	4,25	24,7	2,62	20,1	55,25	23,9	64,50	27,3	132,25	28,6	—	—	—	—	—	—	44,80	48,2	52,55	67,8
Sept. "	4,75	27,6	3,—	22,9	55,75	24,1	64,50	27,3	139,50	30,2	—	—	—	—	—	—	43,37	46,6	56,62	73,1
Oct. "	4,95	28,8	3,35	25,6	57,75	24,9	64,75	27,4	142,75	30,9	—	—	—	—	—	—	46,07	49,5	64,62	83,4
Nov. "	4,65	27,0	3,20	24,5	55,00	23,8	59,75	25,3	137,75	29,8	—	—	—	—	—	—	42,75	46,0	56,85	73,4
Dec. "	5,15	29,9	3,40	26,0	56,75	24,5	60,75	25,7	146,50	31,7	—	—	—	—	—	—	44,75	48,1	52,25	67,4
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	—	—	—	—	—	—	44,—	47,3	50,87	65,6
Febr. "	5,22	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	43,77	47,1	48,25	62,3
Maart "	5,22	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	—	—	—	—	—	—	45,75	49,2	46,57	60,1
April "	5,17	30,1	3,45	26,4	64,00	27,6	70,00	29,7	147,25	31,8	11,56	43,7	10,65	46,1	3,09	53,0	48,50	52,1	45,37	58,6
Mei "	5,12	29,8	3,17	26,6	63,75	27,5	72,25	30,6	147,75	31,9	9,10	34,4	6,66	28,9	1,56	26,8	51,60	55,5	44,30	57,2
Juni "	5,05	29,4	3,45	26,4	66,00	28,5	71,50	30,3	154,00	33,3	5,80	21,9	2,03	8,8	0,63	10,8	54,1	58,2	46,25	59,7
Juli "	5,62	32,7	3,65	27,9	71,75	31,0	74,75	31,7	162,50	35,1	—	—	—	—	—	—	57,35	61,7	47,75	61,6
Aug. "	6,35	36,9	4,02	30,8	84,00	36,3	88,00	37,3	170,00	36,8	—	—	—	—	—	—	60,40	64,9	50,20	64,8
Sept. "	6,50	37,8	4,40	33,7	85,00	36,7	88,00	37,3	166,75	36,1	—	—	—	—	—	—	61,05	65,6	51,87	66,9
Oct. "	8,80	51,2	6,02	46,1	97,50	42,1	120,50	51,1	199,75	43,2	—	—	—	—	—	—	58,85	63,3	63,30	67,5
Nov. "	8,55	49,7	5,72	43,8	89,50	38,7	121,50	51,5	193,00	41,7	—	—	—	—	—	—	56,—	60,2	49,87	64,4
Dec. "	8,17	47,5	6,97	53,3	97,00	41,9	129,00	54,7	201,00	43,5	—	—	—	—	—	—	59,80	64,3	49,70	64,1
Jan. 1937	8,40	48,8	7,97	61,0	97,50	42,1	132,00	55,9	201,50	43,6	—	—	—	—	—	—	64,60	69,5	52,75	68,1
Febr. "	8,25	48,0	8,72	66,7	100,50	43,4	129,00	54,7	194,50	42,1	—	—	—	—	—	—	66,17	69,0	53,32	68,8
Maart "	9,15	53,2	9,02	69,0	106,00	45,8	133,00	56,4	209,25	45,2	—	—	—	—	—	—	66,15	71,1	54,82	70,7
April "	10,17	59,2	10,—	76,5	115,00	49,7	149,75	63,5	224,50	48,5	17,10	64,6	16,74	72,5	4,13	70,8	71,—	76,3	56,25	72,6
3 Mei	9,85	57,3	9,97	76,3	109,00	47,1	145,50	61,7	220,00	47,6	7,63	28,8	12,83	55,6	3,13	53,7	72,30	77,7	57,—	73,5
10 "	9,65	56,1	9,92	75,9	109,00	47,1	144,50	61,2	220,50	47,7	9,48	35,8	16,79	72,7	2,84	48,7	71,30	76,7	56,50	72,9
18 "	9,80	57,0	9,87	75,5	109,00	47,1	142,50	60,4	221,00	47,8	10,35	39,1	14,53	63,0	3,28	56,3	75,—	80,6	57,—	73,5

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 23 Mei 1932 64/65 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. 4) 1 Mei. 5) 8 Mei. 6) 14 Mei. 7) 5 Mei. 8) 13 Mei. 9) 7 Mei. 10) 15 Mei.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN		PETROLEUM		BENZINE		KATOEN			WOL		WOL		KOE-HUIDEN		KALK-SALPETER				
	Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		Mid. Contin. Crude 33 t/m. 33.90 Bé s.g. per barrel		Gulf exp. 64/66 cts. per U.S. gallon		Middleing locoprijzen New-York per lb.			F. G. F. Sakellari- rides Liverpool		G. F. No. 1 Oomra Liverpool		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 kg netto
1925	10,80	100,0	4,16	100,0	36,85	100,0	57,7	100,0	147,5	100,0	47,1	100,0	277,2	100,0	148,7	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	4,68	112,5	33,85	91,9	43,5	75,5	81,8	55,5	31,8	67,4	238,1	85,9	124,7	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	3,22	77,4	36,85	100,0	43,4	75,3	84,6	57,3	36,6	77,8	244,4	88,2	133,6	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	2,97	71,4	24,75	67,2	49,6	86,0	96,8	65,6	37,9	80,4	259,6	93,6	153,7	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	3,05	73,2	24,80	67,3	47,5	82,4	85,9	58,2	33,2	70,5	196,6	70,9	127,3	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	2,78	66,7	21,75	59,0	33,6	58,3	60,5	41,0	19,8	41,9	134,8	48,6	81,9	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	1,44	34,5	12,50	33,9	21,3	37,0	36,9	25,0	15,5	33,0	108,4	39,1	60,5	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	2,01	48,2	11,16	30,3	16,0	27,7	26,3	17,8	15,7	33,3	80,6	29,1	42,8	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	1,11	26,8	8,95	24,3	16,7	29,0	25,9	17,5	14,0	29,7	97,0	35,0	47,9	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
1934	6,20	57,4	1,56	37,5	7,14	19,4	18,2	31,6	26,8	18,2	13,5	28,7	97,0	35,0	51,7	34,7	12,07	34,8	6,11	50,9
1935	6,05	56,0	1,55	37,2	7,49	20,3	17,5	30,3	26,0	17,6	14,9	31,7	84,4	30,5	42,8	28,8	12,54	36,1	5,89	49,1
1936	6,60	61,1	1,62	39,0	8,79	23,9	18,9	32,8	32,4	22,0	17,0	36,1	106,2	38,3	53,4	35,9	15,40	44,4	5,70	47,5
Juli 1935	6,05	56,0	1,54	36,9	7,73	21,0	18,0	31,2	24,3	16,5	15,5	32,9	92,0	33,2	45,4	30,5	11,75	33,9	5,40	45,0
Aug. "	6,15	56,9	1,54	36,9	7,64	20,7	16,9	29,2	24,7	16,8	14,3	30,3	92,0	33,2	46,6	31,4	12,—	34,6	5,40	45,0
Sept. "	6,10	56,5	1,55	37,2	7,07	19,2	15,9	27,5	24,9	16,9	13,3	28,1	92,0	33,2	44,1	29,7	14,50	41,8	5,50	45,8
Oct. "	6,05	56,0	1,55	37,2	7,44	20,2	16,6	28,8	26,7	18,1	14,9	31,7	93,2	33,6	44,1	29,7	16,—	46,1	5,55	46,3
Nov. "	6,05	56,0	1,54	36,9	7,86	21,3	17,5	30,3	29,7	20,2	15,9	33,8	94,5	34,1	45,4	30,5	16,—	46,1	5,60	46,7
Dec. "	6,05	56,0	1,54	36,9	8,41	22,8	17,5	30,3	29,8	20,2	15,9	33,7	93,2	33,6	44,1	29,7	14,25	41,1	5,70	47,5
Jan. 1936	6,15	56,9	1,52	36,6	8,41	22,8	17,5													

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIEN										METALEN																					
	BOTER per kg Leeuwarder Comm. Notering	BOTER p. kg Helling Crisis Zuivel- Centr.	KAAS Edammer Alkmaar- Fabrieks- kaas kl. m/merk per 50 kg.	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 franco Middleb. per Eng. ton	GIETERIJ- IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	cts.	%		
1925	2,31	100,0	56,-	100,0	9,18	100,0	751,00	100,0	440,75	100,0	3168,50	100,0	44,25	100,0	40,50	100,0	437,75	100,0	51,75	100,0	162,00	100,0	162,00	100,0	162,00	100,0	162,00	100,0	162,00	100,0	162,00	100,0
1926	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	702,50	93,5	376,00	85,3	3519,50	111,1	52,25	118,5	41,50	102,5	413,00	94,3	51,75	100,0	144,50	89,3	144,50	100,0	144,50	100,0	144,50	100,0	144,50	100,0	144,50	100,0
1927	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	674,00	89,7	292,75	66,4	3511,50	110,8	44,25	100,0	39,00	96,3	344,75	78,8	51,75	100,0	134,75	83,3	134,75	100,0	134,75	100,0	134,75	100,0	134,75	100,0	134,75	100,0
1928	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	772,00	102,8	254,75	57,8	2749,75	86,8	40,00	90,4	38,00	93,5	305,75	69,9	51,75	100,0	131,25	81,1	131,25	100,0	131,25	100,0	131,25	100,0	131,25	100,0	131,25	100,0
1929	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	916,00	121,9	281,25	63,8	2465,75	77,8	42,75	96,6	41,50	102,6	301,00	68,8	51,75	100,0	123,25	76,2	123,25	100,0	123,25	100,0	123,25	100,0	123,25	100,0	123,25	100,0
1930	1,66	71,9	38,45	68,7	6,72	73,2	661,25	88,0	218,75	49,6	1721,25	54,3	40,50	91,8	36,00	88,8	204,00	46,6	51,75	100,0	89,75	55,4	89,75	100,0	89,75	100,0	89,75	100,0	89,75	100,0	89,75	100,0
1931	1,34	58,0	31,30	56,9	5,35	58,3	438,75	58,4	145,75	33,1	1331,50	42,0	33,25	75,3	28,75	70,9	139,50	31,9	51,75	100,0	67,50	41,6	67,50	100,0	67,50	100,0	67,50	100,0	67,50	100,0	67,50	100,0
1932	0,94	40,7	22,70	40,5	4,14	45,1	276,50	36,8	104,00	23,6	1175,00	37,1	25,50	57,5	22,50	55,2	118,50	27,1	51,75	100,0	65,00	40,1	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0
1933	0,61	26,4	20,20	36,1	3,71	40,4	267,75	35,6	95,25	21,6	1596,00	50,4	24,75	56,2	21,25	52,2	128,50	29,4	51,75	100,0	62,25	38,5	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0
1934	0,45	19,5	18,70	33,4	3,45	37,6	226,50	30,2	82,00	18,6	1718,00	54,2	24,25	54,8	20,25	50,1	102,25	24,4	51,75	100,0	65,75	40,7	65,75	100,0	65,75	100,0	65,75	100,0	65,75	100,0	65,75	100,0
1935	0,49	21,2	14,85	26,5	3,20	34,9	230,75	30,7	103,75	23,5	1631,50	51,5	24,00	54,1	20,25	50,2	102,75	23,5	51,75	100,0	89,25	55,1	89,25	100,0	89,25	100,0	89,25	100,0	89,25	100,0	89,25	100,0
1936	0,58	25,1	17,55	31,3	3,50	38,1	301,00	40,1	139,00	31,5	1594,50	50,3	27,75	62,7	22,75	56,2	117,50	26,8	55,00	106,3	65,00	40,1	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0	65,00	100,0
Juli '35	0,44	19,0	12,37 ⁶	22,1	2,54	27,7	223,75	29,8	104,75	23,7	1701,00	53,7	24,00	54,1	20,25	50,0	102,75	23,5	51,75	100,0	92,25	57,0	92,25	100,0	92,25	100,0	92,25	100,0	92,25	100,0	92,25	100,0
Aug. '35	0,46	19,9	15,10	27,0	3,31 ⁶	36,1	239,00	31,8	115,50	26,2	1641,00	51,8	24,25	54,8	20,25	50,0	108,00	24,5	51,75	100,0	90,00	55,6	90,00	100,0	90,00	100,0	90,00	100,0	90,00	100,0	90,00	100,0
Sept. '35	0,58	25,1	20,25	36,2	3,16	34,4	248,25	33,1	117,75	26,7	1636,25	51,6	24,00	54,1	20,25	50,0	113,75	26,0	51,75	100,0	88,50	54,7	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0
Oct. '35	0,65	28,1	19,87 ⁶	35,5	3,95	43,0	256,25	34,1	135,00	30,6	1656,25	52,3	24,00	54,1	20,25	50,0	121,25	27,7	51,75	100,0	88,75	54,9	88,75	100,0	88,75	100,0	88,75	100,0	88,75	100,0	88,75	100,0
Nov. '35	0,59	25,5	16,90	30,2	2,69	31,1	255,50	34,0	130,50	29,6	1641,75	51,8	24,50	55,5	20,25	50,0	118,50	27,1	51,75	100,0	88,50	54,7	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0	88,50	100,0
Dec. '35	0,57	24,7	15,80	28,2	4,60	50,1	255,50	34,0	121,25	27,5	1597,50	50,4	24,75	56,2	20,25	50,0	110,00	25,2	51,75	100,0	77,25	47,7	77,25	100,0	77,25	100,0	77,25	100,0	77,25	100,0	77,25	100,0
Jan. '36	0,57	24,7	16,80	30,0	4,04	44,0	252,00	33,5	112,50	25,5	1516,50	48,0	24,75	56,2	20,25	50,0	106,25	24,3	51,75	100,0	60,50	37,4	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0
Feb. '36	0,61	26,4	17,37 ⁶	31,0	3,37 ⁶	36,8	256,25	34,1	116,75	26,5	1493,50	47,1	24,75	56,2	20,25	50,0	111,00	25,4	51,75	100,0	60,25	37,2	60,25	100,0	60,25	100,0	60,25	100,0	60,25	100,0	60,25	100,0
Mrt. '36	0,46	19,9	17,70	31,6	2,69	29,3	261,75	34,8	120,75	27,3	1544,25	48,7	24,75	56,2	20,25	50,0	116,75	26,7	51,75	100,0	59,50	36,8	59,50	100,0	59,50	100,0	59,50	100,0	59,50	100,0	59,50	100,0
Apr. '36	0,44	19,0	16,82 ⁶	30,0	2,49	27,1	269,50	35,9	117,25	26,6	1522,75	48,1	24,75	56,2	20,25	50,0	110,75	25,3	51,75	100,0	61,00	37,7	61,00	100,0	61,00	100,0	61,00	100,0	61,00	100,0	61,00	100,0
Mei '36	0,47	20,3	18,75	33,5	2,52	27,5	270,25	36,0	114,75	26,0	1495,50	47,2	25,00	56,8	20,25	50,0	108,00	24,7	51,75	100,0	62,25	38,5	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0	62,25	100,0
Juni '36	0,57	24,7	18,90	30,1	2,69	29,3	268,50	35,8	110,50	25,1	1358,25	42,9	25,00	56,8	20,25	50,0	105,50	24,1	51,75	100,0	60,75	37,5	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0
Juli '36	0,60	26,0	19,35	34,6	2,91	31,7	275,25	36,6	117,75	26,7	1382,00	43,6	27,00	61,0	20,25	50,0	101,00	23,1	51,75	100,0	60,50	37,4	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0	60,50	100,0
Aug. '36	0,62	26,8	18,80	31,9	3,31 ⁶	36,1	282,50	37,6	123,75	28,1	1358,75	42,9	27,00	61,0	20,25	50,0	101,00	23,1	51,75	100,0	59,75	37,0	59,75	100,0	59,75	100,0	59,75	100,0	59,75	100,0	59,75	100,0
Sept. '36	0,58	25,1	16,25	29,0	3,63	39,5	289,75	38,6	134,50	30,5	1459,00	46,0	27,25	61,6	20,25	50,0	104,25	23,8	51,75	100,0	60,75	37,5	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0	60,75	100,0
Oct. '36	0,63	27,3	17,55	31,3	4,83	52,8	374,75	49,9	169,00	38,3	1847,75	58,3	33,50	75,7	27,75	68,5	135,00	30,8	65,25	126,0	75,75	46,8	75,75	100,0	75,75	100,0	75,75	100,0	75,75	100,0	75,75	100,0
Nov. '36	0,70	30,3	16,07 ⁶	28,7	5,15	56,1	397,75	53,0	196,25	44,5	2079,75	65,6	33,75	76,3	29,25	72,2	149,00	34,0	64,50	124,6	79,50	49,1	79,50	100,0	79,50	100,0	79,50	100,0	79,50	100,0	79,50	100,0
Dec. '36	0,65	28,1	15,75	28,1	4,36 ⁶	47,5	415,00	55,3	232,00	53,1	2076,00	65,5	36,50	82,5	32,75	80,9	162,50	37,1	63,75	123,2	79,75	49,2	79,75	100,0	79,75	100,0	79,75	100,0	79,75	100,0	79,75	100,0
Jan. '37	0,66	28,6	17,07 ⁶	30,5	3,45	37,6	462,00	61,5	244,25	55,4	2061,25	65,1	36,25	81,9	34,25	84,6	188,50	43,1	63,50	122,7	78,00	48,1	78,00	100,0	78,00	100,0	78,00	100,0	78,00	100,0	78,00	100,0
Feb. '37	0,69	29,9	18,75	33,5	3,81	41,5	522,00	69,5	248,50	56,4	2075,75	65,5	36,25	81,9	34,75	85,8	219,50	50,1	63,50	122,7	75,00	46,3	75,00	100,0	75,00	100,0	75,00					

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	1 Mei 1937	8 Mei 1937	10/15 Mei 1937 Laagste/Hoogste	15 Mei 1937
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	547½	547½	540	547½
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10½	1/10½	1/10½	1/10½
Budapest 1).	Pen. p. £	25	25	24½	25½
Buenos Aires 2)	p. pesop. £	16.30½	16.29	16.21	16.31
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6½	1/6½	1/6½	1/6½
Instanbul ..	Piast. p. £	615	616	616	617
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/2	1/2
Lissabon....	Escu. p. £	110½	110½	110	110½
Mexico	\$ per £	18	18	17½	18½
Montevideo 3)	d. per £	27	27	26½	27½
Montreal ..	\$ per £	4.93½	4.92½	4.92½	4.93½
Rio de Janeiro 4)	d. per Mil.	3½	3½	3½	3½
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½
Singapore ..	id. p. \$	2/4½	2/4½	2/4½	2/4½
Valparaiso 5)	\$ per £	128	128	128	128
Warschau ..	Zl. p. £	26½	26½	25½	26½

1) Offic. not. 10 Dec. 16½. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 16.12. 3) Offic. not. 6 Oct. 39½. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4¼. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

Londen 1) N.York 2)	11 Mei 1937..	20%	45
12 „ 1937..	—	—	45
13 „ 1937..	20%	45	13
14 „ 1937..	20%	45½	14
15 „ 1937..	20%	—	15
17 „ 1937..	—	—	17
18 Mei 1936..	20%	45½	18 Mei 1936....
27 Juli 1914..	24½	59	27 Juli 1914....

GOUDPRIJS 3)

Londen	11 Mei 1937....	140/7
12 „ 1937....	—	—
13 „ 1937....	140/5½	—
14 „ 1937....	140/8	—
15 „ 1937....	140/6½	—
17 „ 1937....	—	—
18 Mei 1936....	140/1	—
27 Juli 1914....	84/10½	—

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Mei 1937	15 Mei 1937
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 56.443.160,58	f 72.922.028,02
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	„ 67.731,77	„ 504.903,06
Voorsch. op ult. Apr. (resp. Mrt) 1937 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede opc. op die belastingen en op de vermogensbelasting	„ 2.609.359,26	—
Voorschotten aan Ned.-Indië	„ 52.618.693,41	„ 43.536.980,20
Idem aan Suriname	„ 11.325.233,33	„ 11.333.570,25
Kasvord. weg. credietverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	„ 110.574.117,49	„ 109.663.276,19
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ..	„ 39.909.284,73	„ 35.916.035,04
Vord. op andere Staatsbedrijven 1) ..	„ 6.328.254,12	„ 16.032,94
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ..	—	„ 6.431.118,35

Verplichtingen

Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 323.231.000,—	f 322.332.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 7.140.000,—	„ 7.120.000,—
Zilverbons in omloop	„ 1.115.439,—	„ 1.113.810,—
Schuld op ult. Apr. (resp. Mrt) '37 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede opc. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	—	„ 1.908.477,83
Schuld aan Curaçao 1)	„ 1.217.973,08	„ 1.243.613,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ..	„ 22.339.232,25	—
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	„ 127.857.618,88	„ 138.395.661,36
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	„ 7.000.000,—	„ 7.000.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	„ 98.988.295,93	„ 100.127.343,41

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: 1)	8 Mei 1937	15 Mei 1937
Saldo Javasche Bank	f —	f 104.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	„ 217.000,—	„ —
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. ..	„ 52.592.000,—	„ 43.537.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 9.750.000,—	„ 9.750.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	„ 500.000,—	„ 500.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds	„ 1.514.000,—	„ 1.514.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank	„ 575.000,—	„ 890.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	„ 600.000,—	„ 560.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	„ 922.000,—	„ 829.000,—

CURAÇAOSCH-BANK.

Voorname posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Voor-schotten aan de kolonie	Dis-conto's	Diverse reke-ningen 1)	Diverse reke-ningen 2)
1 April 1937	4.476	5.462	117	44	1.542	75
1 Maart 1937	4.502	5.344	160	44	1.380	95
1 Februari 1937	4.518	5.392	147	45	1.407	71
1 Januari 1937	4.531	5.118	111	45	1.191	104
1 April 1936	4.579	4.430	333	47	586	120

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 Mei 1937.

Activa.			
Binnel. Wis- (Hfdbk. f	16.993.230,98		
sels, 1'rom. (Bijbnk. „	275.631,43		
enz. in disc. (Ag.sch. „	1.432.020,97	f	18.700.883,38
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—		—
Idem eigen portef. f	2.382.000,—		—
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel. „	—		2.382.000,—
Beleeningen (Hfdbk. f	145.601.646,68 1)		
incl. vrsch. (Bijbnk. „	5.777.656,69		
in rek.-crt. (Ag.sch. „	30.429.874,94		
op onderp.)	f	181.809.178,31	
Op Effecten	f 178.354.321,78 1)		
Op Goederen en Spec. „	3.454.856,53		181.809.178,31 1)
Voorschotten a. h. Rijk	—		—
Munt, Goud	f 113.607.390,—		
Muntmat., Goud ..	„ 991.461.742,88		
	f	1.105.069.132,88	
Munt, Zilver, enz. „	17.558.789,64		
Muntmat., Zilver ..	—		1.122.827.922,52 1)
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	—		39.491.033,16
Gebouwen en Meub. der Bank	—		4.600.000,—
Diverse rekeningen	—		8.003.478,50
Staatd. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	—		10.193.915,19
		f	1.388.008.411,06

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds	„	3.105.769,04
Bijzondere reserve	„	6.300.000,—
Pensioenfonds	„	10.288.618,18
Bankbiljetten in omloop	„	811.756.000,—
Bankassigatiën in omloop	„	19.396,41
Rek.-Cour. (Het Rijk f	70.474.047,10	
saldo's: (Anderen „	462.110.281,90	
	„	532.584.329,—
Diverse rekeningen	„	3.954.298,43
	f	1.388.008.411,06
Beschikbaar metaalsaldo	f	586.014.000,38
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	„	1.465.035.000,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„	—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 68.518.450,—
2) Waarvan in het buitenland..... 134.410.785,11

Voorname posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Mei '37	113607	991.462	811.756	532.604	586.014	84
10 „ '37	113607	941.473	825.455	468.480	555.601	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen 1)
11 Mei 1937	18.701	—	181.809	2.382	8.003
10 „ 1937	19.098	—	181.599	2.364	8.218
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
15 Mei '37 1)	125.230		195.640	75.980	16.582
8 „ '37 2)	126.440		196.960	77.230	16.764
17 Apr. 1937	108.617	17.114	193.296	71.269	19.904
10 „ 1937	108.618	16.692	194.860	64.966	21.379
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
15 Mei '37 1)	5.570	75.120		79.180	46
8 „ '37 2)	5.490	74.870		80.800	46
17 Apr. 1937	2.578	12.291	55.851	72.487	48
10 „ 1937	2.443	12.530	57.237	62.227	48
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.